

1952/3

ՀԱՅԿՍՏԱՆԻ
ԵՐԵՎԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ
ՍԵՆՏԵՐ

Վ. Ե. Ս. Ե. Կ. Ե.

6
036060
1952

ბავშვების სიცოცხლეს დავიცავთ

მსოფლიო დიდია,
დიდია,
გახედე: მთაშიაც ბარშიაც!
რამდენი ყვავილი იზრდება,
რამდენი მალხაზი ბავშვია!

ჩვენ გვიყვარს ყოველი მათგანი,
პატარებს მზესავით შევხარით,
ჩვენ გვინდა მათ ომი აშორდეთ,
წამლის და თოფის ხმა მშუქარი.

მაგრამ შორს არ სძინავს ვაშინგტონს,
ხანძრის კვამლს ცაზე შლის ღრუბლებად,
მათ უნდათ ბომბებით წაშალონ
სიცოცხლე—ბავშვების უფლება.

მათ უნდათ:..

მაგრამ ჩვენ დავიცავთ
თაობას—მზესავით საფიცართ!
მსოფლიოს ბავშვების უფლებას—
ბავშვების სიცოცხლეს დავიცავთ!

სელტარი

საძარტველს ალკა ცენტრალური კომიტეტის
შრომელთა შორის საბავშვო შუკნალი

№ 6

ივნისი 1952

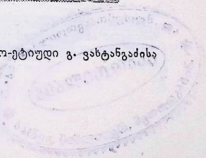
ფულიყადი XXVI

საქართველოს
კომუნისტური
პარტია

მშობლიურ მხარეში

ფოტო-ეტიუდი გ. ვახტანგაძისა

ბ ა ვ შ ე თ ა დ ა ც ვ ი ს ს ა ე რ თ ა შ ო რ ი ს ო დ ღ ე

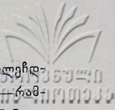
გენიალური რუსი მწერალი მაქსიმ გორკი თავის ნარკვევში «მოგზაურობა საბჭოთა კავშირში» აგვიწერს, თუ როგორ ესტუმრა იგი მოსკოვის გარეუბნის პიონერებს. ბავშვებმა მრავალი ღირსშესანიშნავი ამბავი გადასცეს საყვარელ მწერალს, უამბეს ისიც, რომ იმ ხანებში მათს ბანაკში ფრანგი პიონერები ჩამოსულყვნენ. ფრანგ სტუმართა შორის იყო თურმე პატარა ბიჭუნა ლეონი, რომელმაც ახლოს გაიცნო რა საბჭოთა ბავშვების ცხოვრება, აღარ სურდა საფრანგეთში დაბრუნება, ემაღებოდა თავისიანებს, ტიროდა, იხევწებოდა, რომ იგი რუსეთში დაეტოვებინათ. პატარა ფრანგი მოხიბლა მზიურმა ქვეყანამ, თავისუფალმა წარმტაცმა სამყარომ, სადაც მისი ტოლები — საბჭოთა ბავშვები — გაზაფხულის ყვავილებივით იშლებიან და იფურჩქნებიან; და

ბუნებრივია ამ პატარას აღარ უნდოდა კაპიტალისტურ ჯოჯოხეთში დაბრუნება, აღარ უნდოდა დაბრუნება იქ, სადაც დიდცა და პატარაც მწარედ გმინავს ძნელი და უმზეო ცხოვრების კლანჭებში, აღარ უნდოდა წასვლა შიმშილის, უბინაობის სამყაროში.

ეს ფრიად საგულისხმო ამბავია. კაპიტალიზმი ისეთივე «საშინელი მტერია ნორჩი თაობისა, პატარა ბავშვებისა, როგორც მათი დედებისა და მამებისათვის. კაპიტალიზმი ატყნობს, ამახინჯებს, უხეშად სთელავს ფეხქვეშ ნორჩი თაობის აწმყოსა და მომავალს. ამერიკაში ყოველწლიურად პოლიცია აპატიმრებს ერთ მილიონ ბავშვს, აქედან ასი ათასი ბავშვი იგზავნება ციხეებში ხანგრძლივი ვადით, ხოლო 35 ათასი გამასწორებელ სახლებში, მძიმე საკატორღო სამუშაოებზე; მიმდინარე წლის აპრილში ვენაში მოწყობილ ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო კონფერენციაზე ამერიკის დელეგატმა—ქალმა ვეკსლერმა განაცხადა, რომ პარლემში (ზანგთა უბანი ნიუ-იორკში) დედებს ღამით ვეღარ დაუძინათ,—როცა ბავშვები დასაძინებლად წვებიან—დედები ყარაულობენ, რათა დაიცვან ისინი მშვიერი ვირთხების თავდასხმებისაგან. იმპერიალისტურ ამერიკაში უარესი ამბები ხდება. ამასწინათ პოლანდიური გაზეთის «ტელეგრაფის» ნიუ-იორკელი კორესპონდენტი იუწყებოდა, რომ ამერიკაში წლების მანძილზე მოქმედობს ჯგუფი, რომელიც ბავშვებით ვაჭრობს. ეს ჯგუფი იტაცებს და ჰყიდის ბავშვებს; გაყიდულ ბავშვთა რიცხვი ასეულებს აღწევს. და ყოველივე ეს ხდება ამერიკის ფაშისტური პოლიციის თანხმობითა და ხელშეწყობით. საშინელ და აუტანელ პირობებში იმყოფებიან მარშალიზებული ქვეყნების ბავშვებიც. იტალიაში ოთხი მილიონი ბავშვი ცხოვრობს გამოქვამულებსა და მღვიმეებში, შიმშილი მუსრს ავლევს საფრანგეთისა და ბელგიის ბავშვებს. იმპერიალისტებმა გადააჭარბეს ყოველგვარ სიმეცეს, რასაც კი ადგილი ჰქონია ოდესმე ისტორიაში; აი მაგალითად, იაპონიაში, ქალაქ ოსაკას სკოლაში 400 იაპონელ ბავშვს აუღეს

კაბუკი დასავლეთ აფრიკიდან და გერმანელი პიონერი ახალგაზრდობის ფესტივალზე ბერლინში

სისხლი, რათა ეს სისხლი გადაეხსნათ ამერიკელი ჯარისკაცებისათვის, რომლებიც დაიჭრნენ კორეაში; იაპონელი მშობლები იძულებულნი არიან მონებად გაყიდონ თავიანთი ბავშვები. მარტო 1951 წელს იაპონიაში გაყიდეს 300 ათასი ბავშვი. ტოკიოში, ისე როგორც პროვინციულ ქალაქებში, დედები თავს იკლავენ: წყალში ცვივიან, მატარებლების ქვეშ ვარდებიან, ისე რომ ბავშვები გულში ჰყავთ ჩახუტებული. მათ იციან, რომ მათი სიკვდილიც შემდეგ მათ ბავშვებს იგივე ბედი უწერიათ. აი, რა მიუტანეს იაპონელ ბავშვებს ამერიკელმა სისხლისმსმელებმა. ფაშისტურ ესპანეთში ბავშვთა 75 პროცენტი ჭლეკით არის დააგადებული, 18 ათას ბავშვს სჭირს ყველაზე საშინელი და შემაძრწუნებელი ავადმყოფობა—კეთრი; მარშალიზებული თურქეთში, სადაც გლეხები იძულებულნი არიან ბალახი სძიონ, მარტო გასულ წელს 300 ათასი ბავშვი მოკვდა შიმშილისაგან. ასეთია ბავშვების ბედი კაპიტალისტურ სამყაროში.

მიხრწინილი და ისტორიის მიერ სასიკვდილოდ განწირული იმპერიალიზმი ამაოდ

ცდილობს თავისი არსებობა მტაცებლური, ბარბაროსული ომებით გაინანგრძლივოს. ეს ომები ანადგურებენ უთავრავე და უამრავ ბავშვთა სიცოცხლეს; კორეაში ამერიკელმა დამპყრობლებმა სამასი ათასი კორეელი ბავშვი მოკლეს; ტრუმენის ჯარისკაცებმა კორეაში ცოცხლად დამარხეს ასი ათასი კორეელი, რომელთა შორის უმრავლესობა ქალები და ბავშვები იყვნენ; ამერიკელმა ფაშისტებმა მარტო სენჩენის მაზრაში დედების თვალწინ დაწვეს 70 ბავშვი; 1948 წლის 14 ივლისს საექსპედიციო კორპუსმა ვიეტნამში შეიპყრო ასი ბავშვი და ყველა საშინელი წამებით მოკლა—ბავშვებს

ცალ ფეხზე ფეხს ადგამდნენ და შუაზე ხლოდნენ, აგებდნენ შუბებზე ხუთს ერთად და დენიც დაეტიოდა, ხელ-ფეხს უკრავდნენ და მზეზე ჰყრიდნენ, მანამდე ვიდრე ბავშვებს სული ამოხდებოდათ.

ამზადდებიან რა ახალ მსოფლიო ომს, ინგლისელ-ამერიკელი იმპერიალისტები ასეთსავე ხედრს უქადაიან ყველა ქვეყნის ბავშვებს. მაგრამ მოწინავე კაცობრიობა, რომლის სათავეში დგას საბჭოთა ხალხი მშვიდობის დიდი მედროშის ამხანაგ სტალინის მეთაურობით, ფიხზლად დგას მშვიდობის სადარაჯოზე,

ფიხზლად იცავს ნორჩი თაობის სიცოცხლეს, მის აწმყოსა და მომავალს. მსოფლიოს ხალხები ნებას არ მისცემენ გაცოფებულ იმპერიალისტ კაცობამიებს დაანთონ ახალი ომის ხანძარი; მსოფლიოს ხალხთა დიად სამშვიდობო მოძრაობაში მნიშვნელოვანი როლი განეკუთვნება ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღეს, რომელიც სისტემატურად, ყოველი წლის 1 ივნისს ტარდება მთელ მსოფლიოში, ქალთა საერთაშორისო დემოკრატიული ფედერაციის თაოსნობით.

მოწინავე კაცობრიობის ბრძოლა მშვიდობისათვის—

ეს არის ბრძოლა ბავშვთა დასაცავად, ბრძოლა სიცოცხლისათვის, თავისუფლებისათვის; ეს არის ბრძოლა სიკვდილის წინააღმდეგ, მონობის წინააღმდეგ; მსოფლიოს კეთილი ნების ადამიანები, რომლებიც გამოდიან ბავშვთა სიცოცხლისა და ბედნიერების დასაცავად, შთაგონებულნი არიან ჩვენი დიადი სამშობლოს, საბჭოთა კავშირის მაგალითით, სადაც ნორჩი თაობა გარემოსილია საერთო-სახალხო სიყვარულითა და ყურადღებით.

საბჭოთა ბავშვების აღზრდაზე, განათლებაზე, ყოველმხრივ კულტურულსა და ფიზიკურ

მეც მანდ ყოფნა მინატრია

ეს მასის ქარი მოჭრის ყვეილები რომ დათოვა... ტრიბუნაზე სტალინს ჰკოცნის ააწაწინა კონდაკოვა.

მერდს ოცნება მოსწოლია, მეც მანდ ყოფნა მინატრია, სადაც დიდი მოსკოვია, სადაც კრემლის სინათლეა.

დავხედებოდი ბელადს გზაზე ყვეილებსი კალათათი, ვით ვითრი ვეანცელაძე, ვით ტაჯიკი მამლაკათი.

ეს ზოიას ნატურა იყო ანდერძივით რომ დატოვა: ტრიბუნასთან დამდგარიყო ბედნიერი კონდაკოვა!

ნაზი კილასონიძე

ნაზიო ჰიქამთი

საბჭოთა გეოგრაფია

ეს ქალაქები—ულამაზისი,
სოფლები—მწვანით შემოსილები...
ბაღებში ხილი ეღვარებს მზეზე,
ცამდე ასულა ქარხნის მიწები...
სხვაგან სად არის ამგვარი პური?
ან სად ჩქევს გარძობა ლალ სიმღერებად?
ყველაზე კარგი,
პატიოსნური,
ბრძნული წიგნები
აქ იწერება.

მთებზე ეღვარებს
თოვლის გვირგვინი
და მწვერვალებმა ზეცა დახია.
ზღვის ბობოქარი ტალღები გრგვინვით
თავისუფლების ჰიმნს დასძახიან.
ფართოდ გაშლილა

პურის ყანები,
კაცს დაუპყრია მთელი ბუნება...
ასე ძვირფასი,

სათაყვანები
მე სხვა ქვეყანა
არ მეგულება.
აქ ბავშვებიც კი სულ სხვაგვარია:
სიცოცხლით სასვე, ანცი,
ლაღები...

მშრომელთა მტკიცე ხელს აბარია
მთები ზღვები და იალაღები.
და მშრომელებიც სასწაულს ქმნიან,—
აგებენ სახლებს, ფაბრიკებს, არხებს.
ამ ნათელ შრომას მშვიდობა ქვია,
მშვიდობის დროშას ნიაგი არხეგს.
უსმინეთ შრომის ჰიმნს

დაუცხრომელს,
აქ დაიბადა ახალი ერა,
და მხოლოდ აქ აქვს
უფლება მშრომელს
იცხოვროს მშვიდად
და ბედნიერად.

1951 წ.

თარგმანი ვახტანგ კეკელიძისა

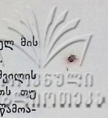
განვითარებაზე, განუწყვეტლად ზრუნავს ბოლ-
შევიკური პარტია, საბჭოთა მთავრობა, ბრძენი
ბელადი ამხანაგი სტალინი. საბჭოთა სახელმწი-
ფო უხვად აფინანსებს სახალხო განათლების
საქმეს. მიმდინარე წელს ამ საქმისათვის გადა-
დებულია 60 მილიარდი მანეთი, ხოლო ყველა
სოციალურ-კულტურული ღონისძიებისათვის—
124,8 მილიარდი მანეთი. ჩვენს სამშობლოში
წარმატებით განხორციელებულია საყოველ-
თაო-საგადადებულო სწავლება: საბჭოთა კავ-
შირში მუშაობს 220 ათასზე მეტი სხვადასხვა
სახის სკოლა, სადაც 38 მილიონი ბავშვი
სწავლობს. ჩვენი ბავშვების განკარგულებაშია
შესანიშნავი სასახლეები და პიონერთა სახლე-
ბი, კლუბები და თეატრები, ბიბლიოთეკები და
ტექნიკური სადგურები, პარკები და სტადიონ-
ები, მუსიკალური, მხატვრული და ქორე-
ოგრაფიული სასწავლებლები. ჩვენი ბავშვები
იზრდებიან ლაღნი, თავისუფალნი; საცემით
უზრუნველყოფილია ყველა პირობა მათი ჯან-
მრთელობის დასაცავად.

საბჭოთა ქვეყნის მაგალითს მისდევენ სახალ-
ხო დემოკრატიის ქვეყნები, რომელნიც წარმატე-
ბით აშენებენ სოციალიზმს. ზედმიერი ცხოვრე-
ბის შუქმა გააბრწყინა ამ ქვეყნების ბავშვთა
სიცოცხლე; ისინი სამუდამოდ განთავისუფლდ-
ნენ ძველი ცხოვრების სიღუპურისაგან.

იზრდება და მტკიცდება მშვიდობის საერთა-
შორისო ბანაკი, რომელიც აერთიანებს კაცო-
ბრიობის ყველა პროგრესულ ძალებს, კეთილი
ნების ადამიანებს. ამ ბანაკის ავანგარდში
დგას ჩვენი ძლიერამოსილი სამშობლო, სადაც
მზიური ცხოვრება დაგვიმკვიდრა ჩვენ ლენინ-
სტალინის პარტიამ, ბრძენმა ბელადმა დიდმა
სტალინმა; ჩვენს სამშობლოსკენ სიყვარულით
მიყრბობილია მსოფლიოს ყველა მშრომელის
თვალი; მსოფლიოს ხალხები იბრძვიან, რათა
თავიანთი ბავშვებისათვის მოიპოვონ და და-
ამყარონ ის ლამაზი და თავისუფალი ცხოვ-
რება, რომელიც საბჭოთა ნორჩ თაობას ბოლ-
შევიკურმა პარტიამ დაუმკვიდრა. ბავშვთა
დაცვის საერთაშორისო დღე ამ ბრძოლის ნა-
თელი გამოხატულებაა.

ბავშვთა დაცვა—ეს კაცობრიობის მომავ-
ლის დაცვაა—ამ მოწოდებით ატარებენ მსოფ-
ლიოს ხალხები ყოველწლიურად ბავშვთა დაც-
ვის საერთაშორისო დღეს.

მიორბი ნაზროვილი

მიხეილ მრავლიძევილი მხატ. უჩა ჯაფარიძე

იონა ოსტატი

მოთხრობა

ოქტომბერი იწურებოდა. შემოდგომა ნელა, მაგრამ შეუპოვრად მიაბოტებდა სოფლის შარაზე. მიაბოტებდა როგორც დოღლიათი დატვირთული მასპინძელი და სიამტბილობით უღიმოდა ყველას.

აკივდა. ღამის სუსხმა თრთილი დაჰყარა დილაობით. მისი კალთებზე შეფენილი პატარა სოფელი ჭადარაჭერული ვაკეპაციით შეივრცხლა ამ ნაირთვლიანით.

შემოდგომა იონა ლაცაბიძის კარმიდამოსაც ეწვია. სასტუმრო ოთახში თუნუქის ღუმელი აგუგუნდა. ღუმელზე დადგმულმა, თანგირა ქვაბიდან ამოვარდნილმა ოსშივარმა, რაპული ლორის სურნელება მიმოჟანტა ოთახში.

ოჯახის უფროსი, იონა ლაცაბიძე ღუმელს მიუვდა და ხელები ცეცხლს მიუფიცხა. იქნებ არც ისე ციოდა, მაგრამ იონას მაინც ესიაშვინა ღუმელის მზიარული გუგუნვი და სითბო.

მხოხუცდა იონა. მისი შევერცხლილი წვერები, ნაოჭებით უხვად დაღარული შუბლი და სვედიანი გამობედივით აღსაცეხ თვალები ნათლად ჰღაღადებდნენ, რომ ცხოვრების არა ერთი ქარიშხალი გადაეტანა მათ პატაროს, მაგრამ

სათნო ღიმილი, რომელიც ნათელსა ჰქონდა მთელ მის არსებას, მაინც ვერ მოესპო დროთა ქართქროვას.

სამამულო ომში დაღუპულმა, ერთადერთი შვილის დარღმა ვატემა იონა. ჯერ კიდევ მხენ და პირიქით თუ პირაქეთს სახელგანთქმული ოსტატი ერთბაშად წამოაჩოქა უცაბედმა ელდამ. უცაბედმა მეთქი ვამბობ, რადგან ეს ამბავი სწორედ ომის დამთავრების უკანასკნელ დღეებში მოხდა, მიხდა მამში, როცა აღარაიენ ადარ ელოდა სიკვდილს, როცა ჩვენი ძლევემოსილი ალამი ამყავდ ფრიალუბდა კიდიდან კიდედმდე, და მსოფლიოს ომის დასასრულსა და საბჭოეთის ბრწყინვალე გამარჯვებას ამცნობდა.

მას შემდეგ ექვსმა წელმა განვლო, მაგრამ იონას გატეხილი გული მაინც ვერ შეაკოწიწა დრო-კამის მალა-მომ. გული აიყარა ოსტატმა საქმეზე, ხელი შეუშვა ხელონას, ავადმყოფობა მოიმიზეზა და სახლში ჩაიკეტა.

ეწვინა კოლექტოს იონა ლაცაბიძის მწყობრიდან გამოსვლა. ეწვინა მით უმეტეს რომ, ორმოციოდ წლის წინ რაქის მთებიდან პარად ჩამოსული იონა, მუყაითი და გამრჯული მშრომელის სახელს ატარებდა სოფლად. მისი ხელობა იმთავითვე ხურობა იყო. ლაცაბიძის ოსტატობა განთქმული იყო კიდიდან კიდედმდე. რაქველი გლეხის მაღლიანი მარჯვენა იშვითი ხელოვნებით აჩუქებოდა სახლის მოაჯირებს, კიბის რიკულებს, ფანჯრის ჩარჩოებს და გამოსული მუხის ფიცრისაგან შეკრულ კარებს. მის მიერ ნახელენები ხის ქერის მორთულობა მუდამ იპყრობდა მნახველის ყურადღებას.

ბევრი სასახლე და ღარბაში მოუპირკეთებია თავის სიცოცხლეში იონა ოსტატს. სად, საქართველოს რომელ კუთხეში არ შესვდებოდა მის ნაოსტატარს კაცი. ბევრი შევირდივ გამოზრდია ლაცაბიძის თავისი სიცოცხლის გზაზე, გეზი მიუცია მათთვის, სასაბერუოდ გაუშვია, მაგრამ არც ერთი არ ყფოლა მათ შორის ისეთი მიხვედრი, აზრის დამყერი და ზუსტი საქმეში, როგორც იმისი პირმშო, ილია ლაცაბიძე იყო. სწორედ ეს უორკეცება იონას დარღს.

— წუთისოფელმა ქირის ნამგლით სიხარულის ყანა მოკოო, არ გაგვიცა ქალო, ეს ანდაზა სწორედ ჩვენზეა გამომთქმული—უენებოდა ხოლმე იონა თავის მეუღლეს და ვითომ ცოლის გასამხნეველად, საათობით დაბოროი-ალობდა ლაცაბიძიანთ მიყენებულ ვეზო-ყურეში. ხან საჩეხს მიადგებოდა და ფიჩხის აქუწვას მიჰყვებოდა. ხან კუთ-თხეში მიჰჯდარი უჯის დანას ლესავდა, ხან კი სახლის პირველ სართულში მოთავსებულ სახელისონში შევიდოდა და იქვე ჯირკვლე ჩამოხედარი საათობით შეჭურებდა თაროებს.

თაროზე ჩამოწკრივებულ, ოდესღაც პრილადა საოსტატო იარაღებს ტანედა ობი შეპარვოდათ. ახლა ოსტატი იშვითად თუ გაისხნებდა მათ და ისიც მხოლოდ იმითომ, რომ წუთით შეუთამაშებინა ხელში, წუთით შეველო თვალად და მერე ისევ თაროზე დაეკვო მტერისა და ჯანგის შესაქმულად.

გულმოკლევი შეჭურებდა თვალზე ცრემლმუშრობე-ლი ნინო გახეზიარებულ ქმარს. მართალია კარგად ეს-მოდა დარბახისულ მანდილოსანს, რომ მისმა მეუღლემ ორი რამ დაკარგა ერთად — მამამ — შვილი და ოსტატ-

მა — შევირიდი, ესმოდა ეს მაგრამ მაინც სტუქსავდა მას გულიში და ქარის უნიათობას ოჯახის მეორე უბედურებად სთვლიდა.

იმედგატეხილ იონას ნუგეშად ერთადერთი შვილი-შვილი და შემორჩა. იმაზე ამოსდიოდა მიხუცეს მხეცა და მთავარც, მაგრამ არც აქ დაიწყო ზედმა ლაყაბიძე-კოლექტივმა თოთხმეტი წლის პატარა უჩა თბილისის ერთ-ერთი სახელოსნო სასწავლებელში განაწესა და ამით კიდევ ერთხელ დაუდასტურა ამავე მიხუცეს გულს შეპარული ეჭვი.

— აღარ მენდობიან თავარა, თუ ხელოვნებ მისდა საქმე, ჩემზე უკეთ ვინ იმ ბიჭს ხელობას! — ფიქრობდა რძალზე განაწყენებული იონა, რომელმაც კოლექტივის, ბავშვის სასწავლებელში წასვლაზე დასტურები მისცა.

უჩას ქალაქში გამგზავრებამ კიდევ უფრო დააობლა იონა ლაცაბიძის სახლკარი. აღარავინ აზნაინებდა ეზოს, აღარავინ ეალერსებოდა დაობლებულ პაპას.

აიგნის კუთხეში ჩამოშდარი, მოაჯირის იდაყვდაყრდნობილი იონა, საათობით გაკუტრებდა ხოლმე ჩამოთოვლილი ტავასიონის მთის წვერებს, შემოდგომის ნაირფერებით შემეკლ ტყეცა და სახლის წინ გაყოლილ მიუჩუბულ შარას, სადაც თათსში ერთხელ ავიყა მამალი თუ გადააჯაჯგებოდა, ან შურა ძაღლი თუ გადაიარებდა კულის მწვეთა და უხალისო ყვეით.

გაკუტრებდა იონა ოსტატი შარას. გაზახუხულზე ამ შარაზე ტრაქტორები, სათსი მანქანები და საოშები გუგუნებდნენ. ზაფხულში ბურის ხეავით სასეკ მანქანები დაპროდნენ. შემოდგომზე კი აზნაინებული შარა საღვლებო, მოღდანს დაემგვანა.

აგრამიულდა არემარე. ყურძნით თავიშობული გოდრებით დატვირთული საპარტო ავტოები და ურბნო ლარიონი გაიშრა გზაზე. საზაზართო საძოვრებისაკენ დაძირულმა ცხვარმა თავისი ბაკაბუკითა და ბღაილით ყურთასმენა წაიღო.

დატკმა და დაშაქრდა სოფელი. ვეება ქვევრებში ჩაწურული, ახლად დადღებული მჭირის სუნი მძაფრად მოეღო გარემოს და მზუზე გამოფენილი ატმის ჩირისა და ჩურჩხელემის სურნელმას შეურთოდა. მეზობლებმა საჩხუბან წვერებცანცარა თხები წამოაგორეს დასაკლავად და მწყემსებს შეინდის შაფურება დალოციენეს ტყეში, სამწყემსად სორცის ასავებდა. ურბნები დალაზურისის ხმა და საქორწილო მჭირიონის მოხაბილი გაიანსა.

მაგრამ აი მოთავდა უკვე ცველაფერი და დაცარიელდა შარაც. იშვიათად თუ გავიღოდა ახლა აქ მზავერი, გაიპურაუბრებდა წისქვილისაკენ მიმავალი, საუვევილი დატვირთული ურემი. გზაზე შემოდგომის სუსხიანი ქარი დათარემობდა და მტერის კორიანტელს პხევატავდა.

ნაღობიანად გაკუტრებდა თავისი ავიანდის იონა ლაცაბიძე მიუჩუბულ გარემოს. მას თითქმის მისთვლემოდა კიდევ. ოქტომბრის მზე უთბობდა გაყინულ ძვლებს. აივნთან დარგულ მსხლის ხეს შემოდგომის გახევებული და შეწითლებული ფოთლის მოსწყედა, პეური დატვირთული, ავივისაკენ დაეშვა და ფიტრებში წასული იონა ოსტატის შუბლს ოდნავ შეეხო.

ფიტრებიდან გამორკვეულმა იონამ თვალი გააყოლა ქარის ტალღაზე აფარფატებულ ფოთოლს. ფოთოლი

მტერიან შარაზე დაეცა, რამდენჯერმე გადატრიალდა და კუდიანი ქარის ტალღას მიყოლილი, თვალს მი-ვიდა.

— იყო და არა იყო რა! — ნაღობიანი ღმირით წაიხურებდა იონა და თვალი ახლა მსხლის ხეს მიაყურებდა. ის მსხლი ოსტატმა რიონის პირიდან ჩამოიტანა და ალაზნისპირეთში დარკო. ილიას ხნისა უნდა ყოფილიყო ნამყენი იონას ნებარისში.

მძიმემა ავიონობა ლაცაბიძემ, თვალი აარიდა ფოთლებ-შეყვითლებულ ხეს, ნელა წამოდგა და სახლში შევიდა.

თათხის არავინ იყო. მხოლოდ თუნუქის ღუმელი გიზგიზებდა მხიარულად და ღუმელზე შემდგარ თანვირა ქვაბში ღორის ღორი იხარებოდა.

გაუკვირდა იონას. აქ ცვეცხლი იშვიათად ანთებდნენ და ისევ მხოლოდ მაშინ, დღესასწაულის ან სტუმრების მოლოდინში თუ იყო ოჯახი.

იონა ღუმელს მიუჯდა. თვალი მოავლო განსაკუთრებული მზრუნველობით მიღებულ დარბაზს, უჩას მაგიდას და ჩუქურთმის ჩარჩოში ჩასმულ ილიას სურათს.

— ნეტავ სად უნდა იყოს ქეთევან ქალი, ან ეს მზადება რას ნიშნავს? — გაიფიქრა იონამ.

უჩას თბილისში განწყესების გამო, ლაცაბიძე უძრახად იყო ქეთევანთან, მაგრამ მიუხედავად ამისა, გულის სიღრმეში მაინც მადლიერი იყო ამ ყოჩაღი და დაუღალავი ქალისა.

მას შემდეგ რაც ილია დაიღუპა, მას შემდეგ რაც მამამთილმა სამუშაოზე გული აიყარა, იონა ლაცაბიძის სასეკ ოჯახი რძლის ანაზარა დარჩა.

სახლში თუ გარეთ, საკოლმურნეო მინდვრებში თუ საკარმიდამო ნაკვეთზე, ჯარასავით ტრიალებდა აღრიანად დაქტივებული ქეთევანი. მხნისა და გამარჯ ახალგაზრდა ქერვის მთელი გულისყური ახლა ოჯახისა და ერთადერთი შვილის მოვლა-პატრონობაზე გადაეცანა. ისე უუნებდებოდა და ისე უღამებოდა, შრომაში გართულ ქეთევანს დღე, რომ ვერც კი ამჩნევდა მას.

პირველ ხანებში უჩას მოშორება ქეთევანსაც ძალიან გაუჭირდა, მაგრამ როცა ასრულდაწონა ყველაფერი, თავისი სიმშვიდე და სიამოვნება შვილის კეთილდღეობას ანაცვალა.

— ცოდნას შეიძენს, ხელობას ისწავლის და კაცად დაგებო, — იფიქრა მან და შვილის გზა დაულოცა.

მართალია ციციდებოდა ქეთევანს ბაბუა იონა, — შეთვინენ ბაბა-შვილიშვილი ერთმანეთს და ძნელიყო იყო მათი დაშორება, მაგრამ უჩას მომავალი თავისი მოითხოვდა და იონას განაწყენება განზრახულის სისრულეში მოყვანის საქმეს ხელს ვერ შეუშლიდა.

ეს კარგად ესმოდა იონა ოსტატსაც, მაგრამ გული მაინც ეურჩებოდა, რადგან ძალიან ეძნელებოდა ერთადერთი ნუგეშის თვალიდან მოშორება. ამიტომ იყო რომ ათას მიწებს ეძებდა ლაცაბიძე და წყალწაღებულებით ხაგის ექედებოდა.

დღესაც ამ ფიტრებში იყო გართული, თუნუქის აგუგუნებულ ღუმელთან მიმჯდარი იონა, როცა სამზარეულოდან რაღაცა ყრუ მზაური შემოსმა. ამ მზაურმა ცნობის-მოყვარე ოსტატის ყურადღება მიიპყრო. ის მამინევე წამოდგა და ფრთხილი, შემბარავი ნაბიჯით სამზარეულო-საკენ გასწავა.

მანქანიდან პირველად უნა გადმობტა და მომღიმარ პაას ყელზე შემოებუო.

სამშენებლოს კარებთან მისული წითით შედგა. ღრუჭით შედგულ კარებში რაღასა და მეუღლის მოკრა თვალი. იტყობოდა სამშენებლოში დიდი ფუსფუსი და მზადება იყო. ნინო ახლად დაკლულ გოგონა ტუხად ცეცხლის ალზე. ტუფიანი სახეაუბრე ცომა ზელდა ვარცლში. ხონჩაზე უკრე გაპუტული და გაწმენდილი საჩინითმე დედალი იყო. მაგიდის კუთხეში სატაბაკე ვარეში ელგა. ბაღიაში ნავიანევი პომიდორი წითლად დღოდა. კუთხეში ჯარისკაცებოთ ჩამწკრივებული სველი ჩარქიანები მოწმობდნენ, რომ დიასახლისებს ღვინის ამოღებაც მოუსწროთ ეჭვრიდან.

— რა ამბავია ჩემს თავს?—გაიფიქრა გაკვირვებულმა იონამ და გულაქვრებული კარების რიგს მიყვრდა.

უკრე რა ხანია ასეთი სამზადისი აღარა ყოფილა ლაცაბიძეების ოჯახში. ილიას დაღუბის შემდეგ სასტუმროდ სუფრაც აღარ გაშლიდა დიდ დარბაზში. ეხლა კი რა მობდა განა ისეთი, რომ ასე დაუსუსლსა დედაკაცობა. ან იონას რატომ არ შეუთანხმეს სამზადისი. რალა ოჯახის უფროსია ვითომ ასეთი კაცი. ეწყუნა იონას რძლისა და ცოლის თვინებობა. იქვე გადასწყვიტა სულაც გასცლოდა იმ დღისით ოჯახს.

— რაც უნდა ისა ქნან, მე შემომტანი აღარა ვარ ოჯახში და აკი იმიტომ აღარაფერს მეკითხებიანო,—წყრომით გაიფიქრა მან და კიდევაც დაჰპირა აივანზე გასვლა, რომ რძალ-დედაბოლის ბაას მოკრა ყური.

— გვეთქვა იმ კაცისათვის ბარე, სულერთია შეუმჩნეველი არ დარჩება ჩვენი მზადება.— წაიბებტუტა უკმაყოფილოდ ნინომ და გატუსული გოჭი სუფთა ტაბაკზე დასლო.

— გვეთქვა მაგრამ... უჩან მთხოვა მე თითონ ვეტყვიო ბაბუას ყველაფერს... თითონ უნდა მხარობული იყოს... სკოლის დირექტორს უთქვამს თურმე, იონა ოსტატის ნამოწაური ვარ და ძალიან მინდა იმის ნახვათ... აკი იმიტომაც მოუწვევია სტუმრები სახლში... გარდა მაგისა სწორე გითხრა, ცოტა შემეშინდა უარი არ ეთქვა სამზადისზე, ხომ იგი მაგის ხასიათი, ილიას შემდეგ არავის აღარ ეკარება.—თავი იმართლა ქეთევანმა.

ამ სიტყვების გავიწმენაზე გული აუჩქორლდა კარებთან ატუსულ იონას. წყენაც დაავიწყდა. გულს მოყოლილი ბოღმაც ჩაუტრა.

— უნა მოდისო! — სინარული წაიჩურჩულა მან და აჩოჩოლებული, ფეხაკრეფით გაშორდა სამშენებლოს კარებს.

აივანზე გამოსული დიდხანს დაბრიალოდა კუთხიდან კუთხეში. მოულოდნელმა სინარულმა გზაკვლი დაუნხია იონას. ერთხანს გადწყვიტა სახელისონში ჩასვლა და იქაურბობს წესრიგში მოყვანა. კიბეზე მიმავალს უცხად გაახსენდა, რომ წვერი გასაპარსი ჰქონდა. სირცხელი იყო ასე გაჯეჯილი შეხვედროდა სტუმრებს. უნას შეარცხვენდა აპით. უწმერად დაბრუნდა უკან. ფეხაკრეფით შეიპარა ოთახში. სუფთა საცავი და ახალი, დიდიხანის ჩაუცემი შარავალ-ხალათი მოძებნა და ტანთ გადაიცვა.

კარგა ხანს ზოზიალოდა იონა ოფანში. დელავდა. ხელები უკანკალდა. ტურები უთრთოდა. ხან დილს ვერ უყრიდა მარყუქმი, ხან ქამრის ენას ვერცხლის ბაღთაში. ბუზუნებდა, ჯგერობდა, მაგრამ ყველაფერს მიიწყ განსაკუთრებული მონდომებით და თრთოლვით აკეთებდა.

იქვეც ეს წუთიერი აღტყინება იონას ცხოვრებასთან დაბრუნების ნიშანი იყო.

ამაზე ახლა სულაც არა ფიქრობდა იონა ოსტატი. მას უნდოდა მხოლოდ ჩქარა მოეთავებინა ჩაცმა-მორთულობა და შეუმჩნეოდა გააპარულიყო სახლიდან.

სადაღაქოში მიმავალი სულ ღობეებს ეფარებოდა ცვლილობა არავის დაეხანა ასე მორთულ-მოკაშული და გამოწყობილი.

დიდი სიფრთხილით მიუახლოვდა იონა ოსტატი სოფლის სადაღაქოს და გულის ძებრით შეაღო კარები. თუმცა შაბათი დღე იყო, მაგრამ იონას საბედნიეროდ არავინ აღმოჩნდა იმ ხანად დაღაქთან.

ულვაშებგადაკაშვებულმა და გრუზათომიანმა ალექსი დაღაქმა, გაკვირვებით ახმედ-დაეჯე შემოსულ სტუმარს. მართალია წინათაც ვეფერჯერ შესულა ლაცაბიძე სადაღაქოში და აქ გასაკვირცე არა იყო არ, მაგრამ ასე გამოწყობილი და წელგაშლილი დიდი ხანია აღარ ენახა ალექსის ონა.

ლაცაბიძემ თვალი აარიდა დაღაქს. იონას ყურადღება ახლა თითქოს კედელზე გაკრულმა მხარებუიანმა მოტივების სურათმა მიიპყრო. ეს სურათი უსსოვარი დროიდან ეკიოდა აქ და ალექსი დაღაქის საბაასო მასალის დაუმრეტელ წყაროს წარმოადგენდა.

იონაც კარგად იცნობდა ამ გოლიათური ავებულობის ვაკეკას, მის დაბადების წელს, საზღაპრო საქმეებს. მას სრულიადც არ აინტერესებდა ამჟამად ფაღვანი, რომელმაც გულზე დატვირთული მხარებულის მთელი შე-

მადგენლობა გადაიტარა, მაგრამ სხვა გამოსავალი აღარა პქონდა ოსტატს, ის იძულებული იყო, ერთხელ კიდევ განსაკუთრებული ყურადღებით დაეთვალიერებინა დღი წინს ნაცნობი სურათი, რათა თავისი აღელვება და უხერხულობა დეფარა ცნობისმოყვარე დალაქის მცდელი თვალმისაგან.

აუღესი დალაქმც იგრძნო ესა და სახეზე აზარფის მიქმელი ზრდილობიანი ღიმილი აათამაშა. მან მოწინააღმდეგეობა გადაფერთხა ოდესღაც ტყაგებადკრული ძველი სავარგელი და იონა ოსტატს შიგ ჩაბრძანება სთხოვა.

საქმეში ვართულმა ქალებმა გვიან მოიკითხეს? ოჯახის უფროსი. შეფიქრიახებულმა ქეთევანმა მეზობლის ბიჭებიც კი გაგზავნა სახლიდან გასული მამამთლის საძებნელად.

ბიჭმა ამბავი მოიტანა—ბაბუა იონა სადალაქოში ზის და წვერს იკეთებსო.

დამწვიდნენ ქალები. აღარა უთქვამთ რაერთმანეთისთვის.

სადალაქოდან გამოსული იონა უკვე სახლს უახლოვდებოდა, როცა გზიდან ავტომანქანის ხმა შემოესმა.

ლაცაბიძემ ფეხს აუჩქარა. რატომღაც გადაწყვიტა, რომ ეს მანქანა მათთან მიდიოდა და თან მისი ერთადერთი ნუგეში, დაცარული ოჯახის უკანასკნელი იმედი მოჰყავდა.

იონა ალაყაუს კარებს მიუხალვოდა. ფართოდ გააღო ის და დონეშემოყრილი ალაყაუს კარების ბოთთან გაჩერდა ძვირფასი სტუმრების მოლოდინში.

კოხტად შემოსირილდა „პოხედა“ ეზოში. მანქანიდან პირველად უნა გადმოხტა და იქვე წინ-წამოგებულ, თვალზე ცრემლმომდგარ და მომღიზირ პაპას ყელზე შემოეძლო.

აივნიდან ეზოში ჩამოფენილი ქალები გარს შემოეხვიენენ სახელსნო სკოლის, ტანსაცმელში გამოწყობილ კარგად ტანაყრილ, სახეგაბრწყინებულ მოზარდს, რომელსაც ეტყობა უკვე ვაჟკაცად მოქონდა თავი, რადგან ცდილობდა დედისა და ბებუის ვადამეტებული აღერისსათვის თავდაპირილი ღიმილით ეპასუნა.

ქეთევანი ყურადღებას არ აქცევდა ამ ღიმილს და ნაწად იგრავდა გულში საყვარელ შვილს. ბებია ნინო ლოყაზე ჩამოგორებულ ცრემლს თავშალის ყურით უჩუმრად იწმენდა.

— რა მოგივია დედი, თავი დამანებე, სირცხვილია, სტუმრებს მიხედდე! — განგებ დაბოხებული ხმით ამოხბდა უნა და ნაკოცნ ლოყას ხელით ისრუტა. მანქანიდან კიდევ ორი უცნობი გადმოვიდა.

უჩამ მოასწრო და ბაბუა იონას ყურში ჩასტურრულა: — ეს ჩვენი სკოლის დირექტორია, ლევან ურილია, ის მეორე კი, ჩვენი კომკავშირის კომიტეტის მდივანი ხანაწინაშიღლი.

— გელარ მიცანიო, პაკიცემულო იონა ოსტატო! — ღიმილით იკითხა ლაცაბიძესთან მიხალვებულმა, ახოვანი ტანის შუახნის კაცმა.

იონა ჩააშტერდა სტუმარს. კარგახანს უცქირა, ეტყობოდა შორეულ წარსულს იფინებდა.

— ეერა, შვილო, ვერ გვიცანი! — დარცხვნიო მიუგო მან.

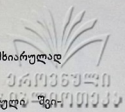
— აღარ გახსოვო, რიონქვის მშენებლობაზე?! — ღიმილით მოაგონა სტუმარმა.

— ლევან, ბიჭო! — სიხარულით შესძახა იონამ და გადაეხვია სტუმარს.

ნამუზაგრები ზევიე აიყვანეს. ხელ-პირი დაბანინენ შემოსწრებულმა მეზობლებმა სუფრის გაშლამდე სტუმრების შექცევა და გართობა თითონ იკისრეს.

უნა მიუხალვოდა პაპას და ხელი მზარზე დააღო

ლევანი თავის თავგადასავალს უამბობდა იონა ოსტატს. უამბობდა როგორ გაგზავნა კომკავშირმა რიონ-პესიდან დაწვევით სკოლაში, როგორ შევიდა უმაღლესში, როგორ იბრძოდა სამამულო ომის ფრონტებზე. როგორ დანიშნეს ხელმძღვანელად სახელოსნო სასწავლებელში და რა მადლობით იგონებდა განკელილი გზის მიუღ ამ მანძილზე თავის საყვარელ მასწავლებელს იონა ოსტატს.

ხიზანიშვილი უნას ქებაში იყო, მოსწონდა მისი აქტივობა... პირდაპირობა, გულმართლობა, სიმეუფო და წარბაქება.

— მამას ჰგავს ბუჯითობაში! — სევდიანი, მაგრამ ამაყი კილოთი, ჩაუროთო ლაცაბიძე.

ტკბოდ ბაასში შესაღამოვდა. დიასახლისმა სტუმრები სუფრასთან მიიწვია. უნამ დრო იხელთა და იონა ბაბა გვერდზე გაიხმო.

— ბაბუ! რასა იქ, როგორა ხარ! — აღერისინანდ ჰკითხა უნამ, როცა ბაბა აივანზე დამირბოდა.

— როგორ ვიქნები შვილო, ან და მე რა საკითხავი ვარ. — ახლელიანად მიუყო იონამ.

უნა მიუახლოვდა ბაბას, ხელი დაადო მხარზე.

— იყო რა, ბაბუა, ახლა გაგივებ თუ გიყვარავ!

— რას ამბობ შვილო, ვერ გაგივებ! — ადუღებდა ჩაილაპარაკა შვილიშვილის საიდუმლო კილოთი დანიტრესეულმა იონამ.

— დირექტორი ერთ რამეს ვთხოვს, აქაც იმისათვის ჩამოვიდა, თუ აუსრულებ ბაბუ, თხოვნას?

— რა თხოვნა არის, ბაბუაშენი გენაცვალს, გამაგებინებ? — გაოცებით იკითხა იონამ.

— მე გეკითხები, თუ შეუსრულებ თხოვნას მეთქი? — გაუმეორა უნამ კითხვა.

— ხეირიანად ამისხენი! — გაჯავრდა იონა.

— სიტყვა მომეცო, ბაბუ, სიტყვა! — არა ცხრებოდა უნა.

ბაბა-შვილიშვილი აივანზე იდგნენ. ოქტომბრის ღამის მყუდროებას ათასში ერთხელ უცაბედად მოვარდნილი ქარის ზუზუნით თუ არღვევდა. ობლად შრიალებდა აივანთან დარგული მსხალი. ლაცაბიძემ შესედა ხეს და ისევ ილია გაასხენდა. მერე ხედეა შვილიშვილზე გადაიტანა. ფანჯრიდან გამომკრათალი შუქი ოღნავ ანთებდა მას. იონას წინ ილია იდგა... ნამდვილი ილია...

— კარგი, შვილო, რასა მხოვთ რომ ვერ შევასრულო! — თითქმის ჩურჩილთი ჩაილაპარაკა იონამ.

გახარებულმა უნამ ხელი მოხვია ბაბას. გადაჰკოცნა. გულაჩუყებული იონა გაოცებით შეჰყურებდა შვილიშვილს.

— წაივით ბაბუ, სტუმრებთან წაივით! — მხიარულად შესძახა ყმაწვილმა.

გაოგნებული ოსტატი და სახეგაბრწყინებულმა შვილიშვილი დარბაზში სტუმრებს დაუბრუნდნენ. შემოდგომის სიუხვით მადლდაყრილ სუფრას ჩვეულებრივი ბაასი და სიმღერა აჰყვა.

ლევან ურიდამ უნას ღიმილით გადაჰხედა. ღვინით აავსო ჰქიპა და მშვიდად მიმართა ლაცაბიძეს.

— ჩვენ აქ ჩამოსულას ერთი დიდი მიზანი აქვს, პატივცემულო იონა ოსტატო! ამის საბაბი უნამ მოგვცა. ჩვენ სახელოსნო სასწავლებელს თქვენისთანა გამოცდილი ოსტატი და ხურო სჭირდება. თქვენი ვალია ცხოვრებაში მიღებული გამოცდილება ახალგაზრდებს გაუზიაროთ, ჩვენი ვალია განთქმულ ოსტატს სასწავლებლის კარი გაველოთ. ბრძოლის ველზე დაღუპული ერთი ვაჰკაცის სიყვარული ათასმა ვჯღათ.

ლევანი გაჩუმდა, გამამხნეველი ხმაურით შეხედნენ სტუმრები გულთბილად ნათქვამ სიტყვებს.

თავაჭინდრული ლაცაბიძე უძრავად იჯდა მაგიდასთან. მხოლოდ მხრები უთრთოდა ხანდახან.

— ეხლა სიტყვა თქვენზეა ოსტატო, — გადასძახა ხიზანიშვილმა ფიქრებში წასულ ლაცაბიძეს.

სუფრა მიყურდა. საყვამურში ქარმა კივილი შეწყვიტა და სადღაც გაღმა გადაჰიქოთოდა.

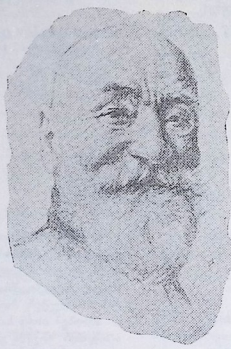
იონა შეირბა. ფეხზე წამოდგა. წელში გაიმართა. ტურებში სათნო ღიმილი უკრთოდა. წუთის წინ მიღულულ ჩამქრალ თვალებში სისხარულის ცვცხლი უღვივოდა. ის აღარ გავდა წვლანდელ იონას, წელში მოხირის და აჩრდილივით ფერდაკარგულს. სტუმრების წინ ეხლა გაცოცხლებული იონა ოსტატი იდგა, რომელიც მხნედ და ამაყად გადაჰყურებდა ოთახში შეკრებილთ.

მან მიიმედ ასწია ხელი, ხალხი გააჩუმდა და მკაფიოდ წარმოსთქვა:

— უნას პირობა მივეცი, თანახმა ვარ. მისმსახურეთ, თუ ქვეყანას გამოვადგავნი.

დიღამდე გასტანა იმ ღამეს ქეიფმა. მეორე დღეს უნასა და ბაბუა იონას მთელი სოფელი აცილებდა.

ქუჩებში კი შემოდგომა მიაბოტებდა. მიაბოტებდა როგორც დოვლათით დატვირთული მასპინძელი და სიამბეტილობით უღამიდა ყველას.

ჩვენი ასალგაზრდა პოეტები

გიციოთ

სიმდიდრით ქუხდა ბევრი ქალაქი,
ბევრიც ებრძოდა დღეებს ავღრიანს,
მაგრამ დიდებით, კალთის ბარაქით,
გორმა დაჩრდილა ყველა ქალაქი,—
ბაბილონი და ალექსანდრიაც.

სასახლეები მძლავრ ხელმწიფეთა
შევაოდნენ ოქროდ, ყვავილ-ბაღნარად...
ქვეყანა შესძრეს პირამიდებმაც,

მაგრამ მოსკოვის კრემლის დიდებამ
ყველა დაფარა.

ვიციოთ, რომ ქუხდნენ გმირთა-გმირები,
ვიცნობთ ყოველი მხარის გოლიათს,
მაგრამ სტალინზე უფრო ძლიერი,
ცაშვე მართალი, სიტყვა ხმიერი
გმირი, სარდალი, არვის მყოლია.

ზურაბ ჯუნიანიძე

კრემლი

გულს აფრთხილებს ტოროლასავით
კრიალა ზეცის ლურჯი კაშკაში;
სივრცეში მოჩანს ოქროს ვარსკვლავი,
ვით შემართული მუშტი ვაჟაკის.

მას შეხსარაან ყოველ სიტყვაზე,
ქვეყნად უშრეტო სინათლის მომუფენს;

რომელ მთას იტყვი, რომელ მყინვარწვერს,
უფრო დიადი ეშენი რომ ჰქონდეს.

კაშკაშებს ჩვენდა გასახარებლად
და თვალს ასარებს სიღვარათით—
კრემლი მშვიდიობის ძალა და ნება,
კრემლი მსოფლიოს აღმოსავლეთი.

მისერ შალაგზიძე

სამგორის გვადგა

გვალვისგან მოკლულ სამგორის მიწას
ხორშაკი ქარი ტიროდა ხვნეშით.
მიწა განგმირულ კაცივით იწვა
ციცხლის თვლიან თაქარა მზეში.
ახლა ბაღებში ფართე არსებო
მზესა ხედებიან ტალღების ტაშით.
აქ ივრის წყალი არხის ძარღვებით
სამგორს სისხლივით გაუფჯდა ტანში.
ბტალინმა ქვეყნად უკვდავმა ბრძემმა

აქ დაამკვიდრა სიცოცხლე ტკბილი,
ეშენი იცვალა სამგორის მზემაც,
როცა შესხედა სამგორის ღმირი.
შრიალეს ვაზი, შრიალეს ალვა,
რას შრიალდებენ, მითხარ, ნიავო?
— ამზობენ იორს სამგორის გვადგა
თბილისის ზღვაში დღესრწყვაო!

აპაი მენაძე

საუბრები და შეკრებები ვ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის შესახებ

ბიონერთა აღზრდა საბჭოთა პარტიოტიზმისა და ლენინ-სტალინის დიდი საქმისადმი ერთგულების სულსკვეთებით — აი ძირითადი ამოცანა, რომლის გადაწყვეტისაკენ არის მიმართული ბიონერთა ორგანიზაციის მთელი მუშაობა.

დიდი ბელადების ცხოვრება-მოღვაწეობისადმი ბევრი ბიონერული შეკრება და საუბარია მიძღვნილი; ამ შეკრებების მიზანია ჩვენი ბელადების გმირული ცხოვრების მაგალითზე აღზარდოთ ბიონერები ნამდვილ ლენინულ-სტალინელებად, ჩაუნერგოთ მათ, რომ გახდნენ ისეთი, როგორც იყო დიდი ლენინი და როგორც არის ამხანაგი სტალინი. ეს ნიშნავს მხურვალედ გიყვარდეს შენი სამშობლო, იყო ყოველთვის და ყველაფერში პრინციპიალური, მართალი და პატიოსანი. არ გეშინოდეს სიმწლეების, შეგეძლოს მათი გადალახვა. ყოველი შეკრება მიძღვნილი ლენინისა და სტალინისადმი ბიონერებში ზრდის კომუნისტური მოხალისეობის მომავალ მებრძოლთა თვისებებს.

ვ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის ბიოგრაფიები არის ნამდვილი საუნჯე ბავშვთა კომუნისტური აღზრდის საქმეში.

საუბრები და შეკრებები ასეთ თემაზე უნდა ჩატარდეს კანონზომიერად. როდესაც მაღალი და დაბალი კლასების ბიონერებს ვაცნობთ ლენინისა და სტალინის ბიოგრაფიებს, საჭიროა ავიღოთ ნათელი ეპიზოდები, რომლებზეც ბავშვებს უჩვენებენ, თუ როგორ თავდადებულად იბრძოდნენ ლენინი და სტალინი ახალგაზრდობის წლებიდანვე კაპიტალისტური მონობისაგან, სახლის განთავისუფლებისათვის, ახალი სოციალისტური საზოგადოების ამგებებისათვის.

ბიონერულ გახურებასა და ჟურნალებში, საბავშვო წიგნებში მრავალად არის სტატეიები და მოთხრობები ჩვენი დიდი ბელადების ცხოვრებიდან. აქ ნათლადაა მოცემული მათი უსაზღვრო სწრაფვა ცოდნისაკენ, წიგნის სიყვარული, მგრძობიარე დამოკიდებულება ამხანაგებისადმი.

ბიონერულ შეკრებებზე შეიძლება უამბოთ ამაღლებელი ეპიზოდები, ლენინისა და სტალინის რევოლუციური მოღვაწეობიდან; ეპიზოდები, სადაც ნაჩვენებია მათი როლი, როგორც დიდი მოღვაწეობის პარტიის შემქმნელებისა, დიდი ოქტომბრის გამარჯვებათა ორგანიზატორებისა, საბჭოთა სახელმწიფოს ხელმძღვანელებისა და სულსამადგმელებისა.

ბიონერულ შეკრებებზე III — IV კლასებში ბიონერ-ხელმძღვანელები და მასწავლებლები საუბრებით და მხატვრული ლიტერატურიდან ნაწყვეტების კითხვით გადაშლიან ბავშვების წინაშე ჩვენი ბელადების ნათელ სახეებს. მათ მაღალ მორალურ თვისებებს. ასეთი საუბრები იტაცებენ ბავშვებს, აღნიენ მათზე დიდ გაგონებს, ისინი ხდებიან უფრო ორგანიზებული და დისციპლინირნი. V, VI კლასებში ბიონერებს უკვე შეუძლიათ, თვითონ მიიღონ აქტიური მონაწილეობა ასეთი საუბრებისა და შეკრებების მომზადებაში. ბავშვები კითხულობენ წიგნებს, აწყობენ ექსკურსიებს მუზეუმებში და ისტორიულ ადგილებში. ამზადებენ მოკლე გამოსვლებს, სწავლობენ ლექსებს, სიმღერებს, აკეთებენ მაკეტებს, ალბომებს, აწყობენ გამოფენებს.

ამ მიმართულებით უფრო დიდი მუშაობის ჩატარება შეუძლიათ VII კლასის ბიონერებს, ისინი მოამზადებენ მოკლე მოხსენებებს, რეფერატებს, შეადგენენ ვ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის რევოლუციური მოღვაწეობათა და გადასახლების ადგილების რუკას. გააკეთებენ არალეგალური მოღვაწეობის სტატიებს და რაზმების შემდეგ ჩატარდება შეკრება და რაზმების მომზადების გამოფენა, სადაც წარმოდგენილი იქნება რეფერატები, ალბომები, და ბლაკატები, ნახატები, რუკები და მაკეტები, მიძღვნილი ბელადების რევოლუციური მოღვაწეობის სხვადასხვა ეპიზოდებისადმი.

როდესაც ასეთი შეკრების გეგმას ადგენენ, ბიონერ-ხელმძღვანელი და მასწავლებელი უნდა შეეცადონ შეკრების თემა დღეუკავშირის რაზმის ყოველდღიური ცხოვრების პრაქტიკულ საქმეებს, მათ უნდა დაიყვანონ თითოეულ ბავშვს უვცდელად, რომ ყოველ პატარა საქმეში, თავიანთ შედეგში მოქმედებაში იხელმძღვანელონ დიდი იდეებით, იყვნენ ბეჯითი, თანმიმდევრანი.

საბუთა ბავშვების მოავარი საქმეა — კარგად სწავლა. აუცილებელია ასეთი შეკრება ისე წარმართოს რომ საუბრები ლენინისა და სტალინის ბავშვობისა და ქაბუტობის წლებზე ბიონერებს დაეხმაროს, კარგად ისწავლონ, უყვარდეთ წიგნი, იყვნენ კარგი ამხანაგები.

ბიონერებისთვის ვ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის ცხოვრებისა და მოღვაწეობის გაცნობა ერთი შეკრებით და საუბრით არ შეიძლება ამოიწეროს. ეს უნდა იყოს რაზმში მთელი აღმზრდელიებითი მუშაობის მთავარი ნაწილი.

„დაუვიწყარი 1919 წელი“

ლენინისა და სტალინის ხელმძღვანელობით ჩვენი ქვეყნის მშრომელებმა წუდიდესი სიძნელეები გადალახეს და ზღაპრული გმირობა გამოიჩინეს დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის მონაპოვრის დაცვისათვის ბრძოლაში. სამოქალაქო ომის წლებში შინაურა და გარეშე მტრები, თეთრ-გვარდიელები და უცხოელი ინტერვენტები ცდილობდნენ სისხლში ჩაესწოთ საბჭოთა წყობილება და ძველი რეჟიმი აღედგინათ. მაგრამ ბოლშევიკურმა პარტიამ ბრძენი ბელადების ლენინისა და სტალინის გენიალური წინამძღოლობით გაანადგურა სოციალიზმის ყველა ჯურის მტრები. ამ დიადი ბრძოლების ისტორიის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ეპიზოდს ასახავს კინოფილმი „დაუვიწყარი 1919 წელი“, რომელიც გადაღებულია გამოჩენილი საბჭოთა კინორეჟისორის მიხეილ ქიანურელის მიერ. ფილმი „დაუვიწყარი 1919 წელი“ ყურადღებას იქცევს ცხოვრების სიმართლითა და შემოქმედებითი გაბედულებით ასახვით. ყოველი ეპიზოდი ფილმში ღრმა ბუნებრივი განცდებითა და მივლ-ვარებით არის აღბეჭდილი. ამიტომ სურათს თავიდან ბოლომდე უდიდესი გავტაცებით უყურებთ, და თითქმის ცრანხე განვითარებული მოქმედების უშუალო მიმართული ხდებით—ღელავთ, შფო-შფოთ, შურისძიების გრძნობა გიპყრობთ, როცა ხედავთ იმპერიალისტთა და თეთრგვარდიელთა სახიზლარ მოქმედებას, რევოლუციის საწინააღმდეგოდ ჩასახულ მტრულ შეთქმულებებს. მოუთმენლად

* სცენარი ე. ვიშნევსკის, მ. ქიანურელის და ა. ფილიმონოვის, ოპერატორები ლ. კასმატოვი, ვ. ნიკოლაევი, კომპოზიტორი დ. შოსტაკოვიჩი, რეჟისორები მ. ანჯაფარაძე, პ. ბოგოლუბოვი, მ. შველიძე, მხატ. კაბლუნოვსკი.

ვლით მოვლენების შემდგომ განვითარებას, მაგრამ მაშინვე აღტაცების და მკაფიოების გრძობის გეგმულებით, როცა დანიხავთ, რომ რევოლუციის ძალები უძლეველია, რომ მტერს არც შეუძლია გატეხოს ლენინისა და სტალინის მიერ აღზრდილი და შეკავშირებული რევოლუციური პროლეტარიატი, რომელიც ყოველგვარი მსხვერპლისათვის მზად არის.

რევისიონის განსაკუთრებული გამარჯვება ისაა, რომ უარყვას რთულ მდგომარეობაში კი ნათლად გვიჩვენებს ხალხის დრმა სიყვარულსა და ერთგულებას ლენინისა და სტალინის საქმისადმი. მშრომელი მასები ენდობიან ბოლშევიკებს, მათ იციან, რომ თუ ლენინსა და სტალინს გაყვენიან არასოდეს შეეცდებიან. მიხელო ქიაურელმა დიდი ძალით გვიჩვენა ისტორიული სიმართლე—ხალხისა და ბოლშევიკური პარტიის ბელადების განუყრელი კავშირი, ერთიანობა. ამასთან რევისიონმა ბრწყინვალედ დახატა მუშათა კლასის ბელადების—ლენინისა და სტალინის დამახასიათებელი ის ადამიანური უბრალოება, ხასიათის ხალხურობა, რაც მათ ყველა ეპოქის მოწინავე ადამიანებისაგან განსხვავებს და მაღლა აყენებს. მუშათა კლასის ქემშარიტი ბელადების ამ ადამიანური სისადავეში ბრწყინვალედ არის შეხამებული ხასიათის სიმტიცე, ურყვევი ნებისყოფა, რთულ ვითარებაში სწრაფად გარკვევის უნარი, გენიალური შორსმჭკრებელთა, იშვიათი ორგანიზატორული ნიჭი.

ფილში პირველი სურათებიდანვე ვხედავთ, თუ რა მიმე და რთული მდგომარეობაა შექმნილი პეტროგრადში და მის გარშემო. მტერი საოგებლეს სიძნელებით და ცდილობს მოსალოდინო უპროვოლენო გამოიყოს. მაგრამ თუშები სრულიად სწავნიან და უყურებენ მოვლენებს მათ სურათს, რომ ეს დაბრკოლებები მტრის მიერ არის შექმნილი და რაც მაღლ მოსაბეზრ მას, მით უფრო ადრე შექმნიან უფროვე ცხოვრებას. გაქირებება დიდია. უცხოელი ინტერვენტები და თეთრი გენერლები ცდილობენ პეტროგრადზე გადასწევები იერიში მიიტანონ. ქალაქის შიგნით ჰქმნიან შეთქმულთა ჯგუფებს და აჯანყებას ახადებენ, აქრასნია გორკას* ფლოტში ამბოხებას აწყობენ, ტროცკისტ-ბიშოვიეელები ზურგში ღალატობენ, ეს არამხადები გადაწყვეტენ პეტროგრადის ევაკუაცია მახედინონ და ფლოტი ჩაიბრონ, რათა მტერს გზა გაუხსნან. პეტროგრადის დამარცხება რევოლუციას ამკათო საფრთხეში ჩააგდებდა. ტროცკისტ-ბიშოვიეელებთა ეგრაგული განხრახეთი აღმფრთხილებული ლენინს მაშინვე გადაწყვეტს რევოლუციის ამ ყველაზე რთულ უბანზე თავისი ყველაზე ერთგული და მასწავლებელი თანამებრძოლი გაგზავნოს:

— სტალინი! ენლა მხოლოდ სტალინი!... წარმოსთქვავე ვლადიმერ ილიჩი და მაშინვე დააბირებს იოსებ ბესარიონის-ძის განაქახებას. სწორედ ამ დროს კომელოს კორილარში გამიზნდება დიდი სტალინი, რომელიც მტკიცედ და მწყობრი ნაბიჯებით ლენინისაგან შეიპარება. მსურებელს თბილი მლოდეურება აქობდა და მოთხოვნად ელის ოქტომბრის რევოლუციის ორი დიდი გენიოსის შეხედრებას. ლენინი აღფრთოვანებული მიეცება იოსებ ბესარიონის-ძეს, მაგრად ჩამოართვებს ხელს და აცხობებს პეტროგრადში შექმნილ მდგომარეობას. ვლადიმერ ილიჩს ძე საშინელო აღმფრთხილებელი გამოთქვამს ტროცკისტ-ბიშოვიეელებთა ღალატის გამო, ცენტრალური კომიტეტის სახელით წინადადებას მიცემს ი. ბ. სტალინს დასურველად გაემგზავროს პეტროგრადში და ყოველნათიად დაიცვაოს რევოლუციის აკენი. სტალინი მანდებს მიიღებს და მაშინვე ფრთხილყენ გაემგზავრება...

იშვიათია ორი ბელადის შეხედრის ეს სცენა. იგი დრმად იხედდება თქვენს ცნობიერებაში და ერთი წუთითაც არ გვორდებდა თვალდან. როდესაც შემდეგ კადრებში სტალინს ხედებით მუშებთან, მეზღვაურებთან, ბროლის ფრანტზე, გგონიათ, რომ ამ დროს ლენინიც აქ არის და სტალინთან ერთად წარმართავს ბრძოლებს... სტალინი მოქმედებს როგორც ბოლშევიკური პარტიის გონებისა და ნებისყოფის გამომსატეელი, როგორც ლენინის უახლოესი თანამებრძოლი და სოციალისტური რევოლუციის გენიალური ორგანიზატორი. მასში, როგორც ლენინში, მუშები, მეზღვაურები, ჯარისკაცები ხედვენ განსახიერებას ბოლშევიკური პარტიისას, რომელიც მათ უსახლეროდ უყვართ და ენდობიან.

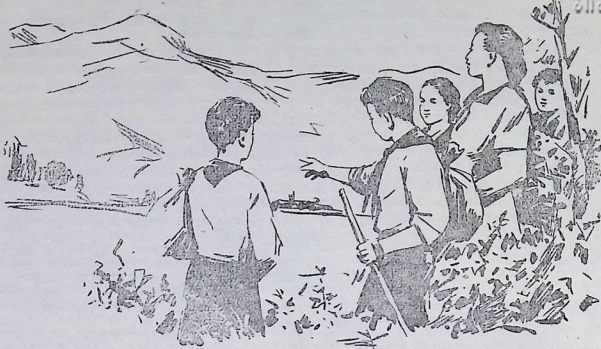
სტალინი ჯავნისსანი მატარებლით უახლოვდება პეტროგრადს, მაგრამ იმის გამო, რომ გზა გაფუჭებულია და ლინადგი აყრილია, იგი ვაგონიდან ძირს ჩამოვა და ვეფით გაემგზავრება. სტალინი მიდის და თან გარშემო ყველაფერს აკვირდება. მდგომარეობას აფასებს, მოქმედების გეგმას იმუშავებს. მისი ნაბიჯი ახლაც ისეთივე აუღლებელი და მტკიცეა, როგორიც იყო მაშინ, რთულ კრებლში ლენინის კაბინეტს უახლოვდებოდა... ამ ფოლადისებურ ნებისყოფაში თქვენთვის ნათელი სდება, რომ სტალინიან ერთად პეტროგრადს გამარჯვება უახლოვდება.

სადც სტალინი—იქ გამარჯვებაა—აი იდგა, რომლითაც განსკველულია მთელი სურათი.

სტალინის ჩასვლა პეტროგრადში მტერს თავრას დაცემს. თეთრი გენერლები და უცხოელი ინტერვენტები, რომლებიც გაფიცებით ადევნებენ თვალსური პეტროგრადში შექმნილ ვითარებას, მაშინვე იკრძობენ, რომ სერიოზულად გარაუდლა საქმეს და მათ ალარ შეუძლიათ იოლ გამარჯვებაზე იოცნებონ. ისინი დაუყოვნებლად ერთობლოე ლინისიებებს მიზარათვენ, მაგრამ მათი ცდები მარტო მთავრდება, პეტროგრადის რევოლუციური პროლეტარიატი და ფლოტი დიდი სტალინის ხელმძღვანელობით მტერზე ბრწყინვალე გამარჯვებას მოიპოვებს.

დაუფიქარი 1919 წელს საბჭოთა კიბოზღოვების დიდი გამარჯვებაა; იგი არის მაღალ-დიდური მხატვრული ქინილება, რომლის შენეცებითი და აღმზრდელითი მნიშვნელობა განუზომელია.

პ. ჩაქალიძე

ანა ხახუაშვილი

მხატვარი ალ. ხანძქელაძე

ერთ ზაფხულს...

ექსკურსანტები ტყიდან ადრე გამოვიდნენ. მზისაგან გარუჯულ ბავშვებს წყალი მოსწყურდათ და წყაროს ეძებდნენ,

— ბიჭებო, ერთი შეხედეთ რა ფართო და რა მშვენიერი ველია! — წამოიძახა ერთერთმა მათგანმა და სურნელოვანი ჰაერი ხარბად ჩაისუნთქა.

— აბა, ახლა აქეთ გაიხედეთ. აი, ნამდვილი მშვენიერება! — თქვა მეორემ და მხარმარცხნივ პიტალო კლდეზე უჩვენა.

— მიტო! აბა ჩქარა შენი ფურჯი მოიმარჯვე... აი, ძმაო, ნამდვილი სურათიც ეს არის!

ყველამ იქით გაიხედა და ალტაცებით წამოიძახა:

— ხედავთ, არ ინძრევა... პირდაპირ დაბატულსა ჰგავს, ნეტა რა იქნება? თხაა, თუ კანჯარია?

კლდის წვერზე მართლა დიდრქებიანი თხა გადმომდგარიყო და ისე იცქირებოდა, თითქმის თავის თავს დანატრისო.

ბავშვებმა ქვემოთ მხეზე მოპრიალე, კლდიდან გადმომსკდარ წყაროს მოჰკრეს თვალი და იქით გაიქცნენ. ციყაბოზე გადმომდგარმა თხამ ბიჭებს ჯერ გაოცებით გამოხედა, მერე

ზურგი შეიბრუნა და კლდეს მიეფარა, ცოტა ხნის შემდეგ ბავშვები შვეროვლი მცენარეებით, კიაღლებით, მიწნარული ქვებით — კლდიდან მოიწიხსებ წყაროსთან ისხდნენ და ჭივილხივილით ხელ-პირს იზანდნენ. მათ შორიახლო ხელმძღვანელი ნინო იჯდა და ღიმილით შესცქეროდა ბავშვების სიამოვნებას. ბავშვებმა რომ ცვი წყლით გული იჯერეს, ნინომ მაჯიდან ოქროს საათი შეიხსნა, წყაროსთან გამოწულ ქიმზე დადო და ხელ-პირის ბანა დაიწყო. ამ დროს გააფთრებული ძაღლის ყეფა მოისმა. ნინომ პირსახოცს დაავლო ხელი და ბავშვებისაკენ გაქანდა. ძაღლებმა არ შეაშინორო. თურძე ცხვრის ფარა მოვარდნილ თქეშივით მთიდან სწრაფად დაშვებუდიყო და წყაროს გვერდით საძოვრად გამოილიყო. დიდრქიანი თხა წელან რომ კლდეზე მზვერაყივთ გადმომდგარიყო, ცხვარს ამაყად მოუძლოდა. ვეფხვივით თამამი ენაგადმოვდეული ძაღლები ფარას ხან წინიდან უყუფდნენ, ხან გვერდიდან წაუყეფავდნენ, რომ ცხვარი არ დაფანტულიყო.

პიონერების დანახვაზე მკვირცხლმა მეცხვარე ბიჭებმა შეუთქის მყეფარე ძაღლებს და

იმ წამსვე ხმა ჩააცმენდინეს. ბავშვები მეცხვარეებს გამოეხმანენ ურთიერთს მიესალმნენ და ხელად საუბარი გააბეს. ლაპარაკის დროს გამოირკვა, რომ მწყემსი ბიჭები საღამოს საკლის მოსწავლეები იყვნენ და უმადლეს სასწავლებელზე ოცნებობდნენ.

— ვსწავლობთ მაშ! — აქუქუნებული თვალებით უპასუხა სტუმრებს მაღალმა ბიჭმა. — ახლანდელ დროში განა უსწავლელობა შეიძლება? ვხედავთ, რომ ქვეყანას თითქოს ფრთები შესხმია და დღითი დღე მშვენიერდება. ჩვენს გულსაც ხვდება ეს ამბავი და ჩვენც ვართ სწავლას მოწადინებული!

ბიონერებმა მეცხვარეებთან ერთად სურათი გადაიღეს და ერთმანეთს მეგობრულად დაშორდნენ.

მეორე დღით, როცა ხელმძღვანელი ნინო პირს იბანდა, მაჯაზე ხელი წაივლო და მასინ გაახსენდა, რომ საათი წყაროზე დარჩენოდა. ძლიერ შეწუხდა, მაგრამ არავის შეამჩნევინა. მან მხოლოდ სამი ბიონერი მოიხმო, თავისი ჯავრი მათ გაანდო და ეს ოთხი ადამიანი ბანაკიდან ისე გამოვიდა, არავის გაუგია.

იჩველივ მაღალ მთებს მოკამყამე ცა თავზე სამაურად დაჰქათქათებდა. ბავშვები ამ

სილამაზეს მთელი არსებით გრძობდნენ, მაგრამ მასწავლებლის ხათრით ნაბიჯს არ აწელებდნენ.

— საათი ნეტავ იქ დაგვხვდეს! — გზადაგზა ფიქრობდნენ ბიჭები და მარდად მიაბიჯებდნენ. მათ ფეხქვეშ მაღალხი ოდნავ შრიალებდა და აღმასებდა გაბნეული დილის ცვარნამი ფეხსაცმელებზე უხვად ექაქურებოდა.

ბიონერები წყაროს რომ მიუახლოვდნენ, კლდეზე ჩამოგდარი მოხუცი დაინახეს და საღამო მისცეს.

— დილა მშვიდობისა, პაპა! — ტკბილი კილოთი უთხრა ნინომ და მოხუცი ფიცხლავ ფეხზე წამოდგა.

— მშვიდობა ნუ მოგაკლოს გამჩენმა, — უპასუხა მან და ქუდი მოიხადა. მასწავლებელი იმ ადგილას მივიდა, სადაც გუშინ საათი დადო, მაგრამ იქ აღარ დაუხვდა. ბალახებსა და კენჭებში ბევრი ხელის ფათურის შემდეგ ნინო მოხუცს მიუახლოვდა და მოკრძალებით უთხრა:

— გუშინ აქ ოქროს საათი დამრჩა და... ვეღარ ვნახე...

მოხუცმა ქალს შეხედა და ერთხანს ხმა არ ამოუღია.

— ოქროს საათი? — მძიმედ ჰკითხა და შუბლი შეიკრა. — საათი თუ აქ დავრჩა, არ დაიკარგებოდა. წუხელ ცხვარი აქ გვეყენა და უხვო ფეხს არ გაუჭაჭანებია! — მოხუცმა შუბლზე ხელი მოიჩრდილა და მაღალ-მაღალ მწყემსს გასძახა, — შალიკო, აბა ერთი აქეთ მოდი! — შალიკო უმალ გაჩნდა მოხუცთან და მასწავლებელს და ბავშვებს ღიმილით მიესალმა.

— შალიკო, გუშინ საღამოს მასწავლებელს ოქროს საათი აქ დარჩენია! — ამ სიტყვებთან ერთად მოხუცმა მწყემსს გამომწვევი თვალთა შეხედა. ბიჭი გაწითლდა, მაგრამ არ დაბნეულა.

ბიონერებმა მეცხვარეებთან ერთად სურათი გადაიღეს

— დიახ, მართალია... საათი მე ვნახე და აი ჯიბეში მიდევს—თქვა მან და საათი ამოიღო. ბავშვებს და მათ ხელმძღვანელს სიხარულით სახე გაუბრწყინდათ.

— მოითმინეთ!— ხელის აწევით შეაჩერა ქალი მოხუცმა.

— ეგ მადლობის ღირსი არ არის!— დინჯად დაუმატა მან და ისევ შალვას შეხედა.— განა მან არ იცოდა, რომ ეგ საათი თქვენ დაგრჩათ, ჯიბეში რად ინახავდა?! აქ ჩემი სახით უფროსი ეგულებოდა, ჩემთან უნ-

და მოსულიყო და მაგ ნივთს გუშინვე ჩავაბარებდით.— ამ სიტყვებზე შალვა მოუსვენრად შეტრკა და შუბლზე ოფლის ხვითქმა გადაჰკრა. მაინც სიტყვის შეგრუნება მოხუცს არა ჰკადრა, მხოლოდ ისევ ჯიბისაკენ წაიღო ხელი და პისის ხისგან გამოთლილი ლამაზი კოვზი ამოიღო. მოხუცმა კოვზი ჩამოართვა და დახედა; სპილოს ძვლისფერი კოვზი ისეთი სუფთად, ისე ხელოვნურად იყო გათლილი, რომ ჩარხზე გამოყვანილს ჰგავდა. ტარი ქალის ხელს წარმოადგენდა, მაჯაზე კი პაწია საათი იყო გამოკვეთილი.

— მასწავლებელს საერთოდ პატივს ვცემ, — დამნაშავის კილოთი, სთქვა თავჩაღუნულმა შალვამ, — მაგრამ გუშინ ამ პატივცემული ხელმძღვანელის დედობრივი მზრუნველობა რომ ვნახე, გააფთრებულ ძაღლს წინ რომ თავდადებით გადაეღობა, — არასოდეს არ დამავიწყდება და ამიტომ მინდოდა ეს პატივისცემა რითიმე აღმენიშნა! — დარცხვენო მწყემსს კიდევ უნდოდა რაღაც ეთქვა, მაგრამ ვერ გაბედა, უცებ მოტრიალდა და ამხანაგს გასძახა: — შოთა ერთი წუთით აქ მოდი!

კომბალზე დაყრდნობილი პატარა მწყემსი ადგილიდან სწრაფად მოწყდა და წყაროსთან თავმოყრილ ხალხს მიუახლოვდა.

შენ კაი ბიჭობაში მე არასოდეს ეპვი არ შემპარვია...

— ბიჭო, შოთა, აი, ახლა პიონერთა ბანაკში შენ არ გაგზავნიდი საათისა და ამ კოვზის ჩასაბარებლად?!

— მართალია! — მკვირცხლად დაუღასტურა ბიჭმა, — მაგ ამანათის ჩასაწყობად ჩემი რვეულების ქაღალდებიდან აი, ჩანთა გვაგაკეთე, რომ პატივისცემისათვის უფრო რიგიანი სახით ჩამეპარებინა!

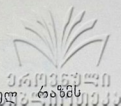
შალვამ მოხუც მწყემსს შეხედა და თავისი ქნეით ჩაილაპარაკა:

— თავი ცოცხალი რაღად მინდა, თუ მაგაზე მეტი ნდობა აღარა მაქვს, განა ეგრე მიცნობ?

მოხუცი ისევ ფეხზე წამოიღვა და ახლა კი ლმობიერი კილოთი უთხრა:

— შენ კაი ბიჭობაში მე არასოდეს ეპვი არ შემპარვია, მაგრამ უნდა გცოდნოდა, რომ ამ ძვირფასი ნივთის შესახებ გუშინვე ჩემთვის შეგეტყობინებინა. გუშინ საღამოს ეს ამბავი რომ მცოდნოდა, რა დროც უნდა ყოფილიყო, ამ საათს უსათუოდ ბანაკში მიგატანინებდი და ამ ხალხს ტყუილბურალოდ დანაკარგზე ფიქრით არ შეგაწუხებდი, მასწავლებლის პატივისცემასაც უფრო გულდადინჯებით და დროულად მოასწრებდი!

შალვამ თავი ჩაღუნა და მოკრძალებით ჩაილაპარაკა: — ეგ კი ვერ გავითვალისწინებ და მართალია დანაშაულად ჩამეთვლება. აი, ინებეთ, პატივცემული მასწავლებელი, თქვენი საათი! — დარცხვენით გაუწოდა შალვამ მასწავლებელს კოვზი და საათი.

ამ დღეს ჩვეულებრივზე ადრე ახნიანდა თბილისის პიონერთა და მოსწავლეთა პარკი. მის ყოველ კუთხეში აღისფერყვლსახვევიანი გოგონებისა და ბიჭების წყაროსა ხმები გაისმა. აი პირველი რაზმის პიონერები თავიანთ ხელმძღვანელს მე-11 კლასის კომკავშირულ მოსწავლეს სერგო გრიგორიანს შემოჰხვევიან.

— ახნანავო სერგო! ერთხელ კიდევ გადაეხედოთ რუკას. თუშეა მარშრუტი ყველასათვის ცნობილია, მაგრამ ლაშქრობის ზოგიერთი ეტაპი მეორე რგოლის გოგონებს ძალიან რთულად წარმოუდგენიათ, შიშობენ კიდევ.—უთხრეს ხელმძღვანელს ბიჭებმა.

— ცხადია, სიძნელეები შეგვხვდება, მაგრამ სწორედ ამიტომ ვატარებთ საწრთველ მეცადინეობებს, სპორტულ შეჯიბრებებს, სხვადასხვა თამაშობას. ამით გავიგებთ ვის რა შეუძლია, გამოვავლინებთ გამძლე, გამბედავი, ფიზიკურად ძლიერი პიონერები. სამედიცინო შემოწმებაც ხომ მოვაწყვეთ. წინასწარ ვარჯიში დიდ დახმარებას გავგიწევს. ახლა უდავოა, რომ ლაშქრობისათვის შერჩეულ ოთხმოცივე პიონერს შეუძლია გაიაროს ეს გზა. გოგონები უმინზეზოდ დღლავენ. ისინი არავის ჩამორჩებიან, ამაში მალე დარწმუნდებით.—თქვა ხელმძღვანელმა.

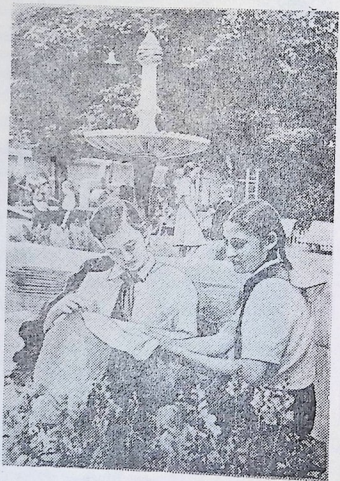
პიონერული საყვირის ხმამ ხაზზე მოუწოდა ბავშვებს. უმაღლ ჩამწყვრიდნენ რაზმები. პატაკები ჩაბარებულა. თბილისის სტალინის რაიონის მესამე საქალაქო ბანაკის მოლაშქრენი მზად არიან გზას გაუდგნენ. საინტერესო და საკმაოდ რთულია ეს გზა. ბანაკის უფროსმა ა. ვართანოვმა წინასწარ ზედმიწევნით შეისწავლა მარშრუტი, შეადგინა ლაშქრობის გეგმა. შემდეგ რაზმეულის საბჭოს გააცნო. რაზმეულის საბჭომ კი თითოეულ პიონერადღე დაიყვანა თავისი გადაწყვეტილება მოაწყოს ლაშქრობა მარშრუტით: თბილისი—სამგორი—თბილისი.

მწყობრად, მტკიცედ მიიბიჯებდნენ დღეაქალაქის ქუჩებში ზურგჩანთამოკიდებული ნორჩი ლენინელები. აი უკან დარჩა თბილისი, გაიარეს გარეუბნები და მინდორში

გაქრილ შარას გაჰყვნენ. თითოეულ რაზმს წინ მიუძღვის კომპასითა და რუკით შეიარაღებული მეგზური. გოგონები და ბიჭები ახლა მწყვირში აღარ დვანან. ისინი აკვირდებიან მიდამოს, კრფენ ყვავილებს, იქერენ მწერებს, აკეთებენ ჩანაწერებს, მაგრამ რაზმს არავინ უნდა ჩამორჩეს. ამას თხიზლად ადევნებენ თვალს ყველაზე ბოლოს მიმავალი ჩამკეტი პიონერები.

აგერ გამოჩნდა ის ორი დიდი ხე, სადაც პირველი შესვენება უნდა მოეწყოს. პიონერებმა ნაშინე იტნეს ეს ადგილი. ნორჩი მოლაშქრენი შეჩერდნენ. მინდორში კომპანი გუფუნება. ბავშვები კოლმეურნეებს შემოეხვივნენ. გაიმართა საუბარი. უფროსებს პიონერთა მოგზაურობის ამბავი აინტერესებდათ, პატარებს კი საკოლმეურნეო სოფლის ახალი ამბების შეტყობა სურდათ.

ოცი წუთის შემდეგ მოლაშქრენი კვლავ

მათ უყვართ ხელსაყმე.

დაიძრნენ. ახლა „თბილისის ზღვამდე“ შეუსვენებლად უნდა ევლოთ. დაღლა არავის ეტყობოდა. ხალისიანი პიონერული სიმღერა ეფიხებოდა მიდამოს.

რაც უფრო უახლოვდებოდნენ „თბილისის ზღვას“, ნათელი ხდებოდა აუ როგორ იცვლიდა სახეს ეს მხარე. ოდესღაც ხროკოი ადგილები უკვე მწვანე მოზიბინე ბალახით დაფარულიყო.

ვერცხლისფრად ბრწყინავს „თბილისის ზღვა“. მის ნაპირთან შემოკრებილი გოგონები და ბიჭები გატაცებით უსმენენ ბანაკის უფროსის საუბარს. ბავშვებს ნათლად წარმოუდგებათ თვალწინ სახალხო მშენებლობის მთელი სილიადე, საბჭოთა ადამიანების დიადი ძალა.

— საბჭოთა ხალხი ბუნებას იმორჩილებს, — სთქვა ბანაკის უფროსმა.

— ჩვენ კი ფეხით შორს მიანძილვთ მოგზაურობის შეგვეშინდა, — დარცხვენით ჩაილაპარაკეს გოგონებმა და გადაწყვიტეს მომავალში სხვებს არაფერში ჩამორჩნენ, თვით ჩაუდგნენ სათავეში ორდღიანი ლაშქრობის მოწყობის საქმეს.

ახლა ბანაკში ამ ლაშქრობისათვის ენახდებიან. რამდენი საინტერესო რამ მოელოთ! ღამისთევა ტყეში, ბანაობა, თევზაობა, კოცონი...

ლაშქრობა ხალისსა და ძალას მატებს მათ, ამღიერებს პიონერთა ცოდნას. და განა მარტო მოგზაურობა! სანალაქო ბანაკში ბევრი სხვა საინტერესო ღონისძიებაც ეწყობა იმისათვის, რომ ქალაქად დარჩენილებმა შინაარსიანად და ნაყოფიერად დაისვენონ.

არასოდეს არ დაავიწყდებათ პატარებს ის დღე, როცა ავტომანქანებით დედაქალაქის ყველაზე ძვირფასი ავტოლებისაკენ გაეშურენ. მათ აღფრთოვანებით დაათვალიერეს დიდი სტალინის რევოლუციურ მოღვაწეობასთან დაკავშირებული ადგილები. პიონერები გატაცებით ისმენენ საუბრებს სახელოვან ბოლშევიკურ პარტიზზე, გმირ კომკავშირზე, პიონერთა ორგანიზაციაზე, ისინი კოლექტიურად კითხულობენ წიგნებს, დადიან კინო-თეატრებში. პიონერები ხალისით მუშაობენ ხელმარჯვეთა წრეში, გაერთიანებული არიან ცეკვისა და სიმღერის გუნდებში, ფრენბურთის, კალათბურთის, მძლეოსნობის სექციებში. რაშეულის საბჭოს თავმჯდომარე თამარ ხვოსტოვა ბანაკის საუკეთესო სპორტსმენია, მეორე რაზმის საბჭოს თავმჯდომარე ხათელა ვარდანაძე ჩინებული დეკლამატორი, ს. სარქისიანი აქ სახელი გაითქვა როგორც კარგმა მოდელისტმა და ა. შ.

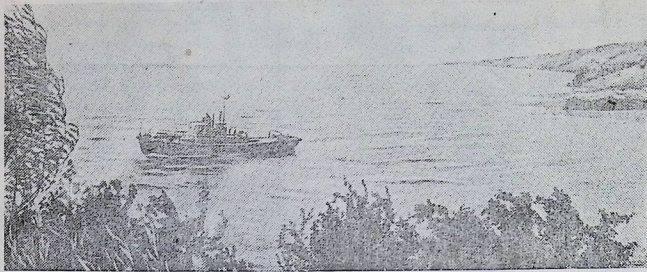
პიონერებს მომავალში კიდევ უფრო მრავალფეროვანი საქმიანობის გაშლა სურთ.

ძნელია განასაზღვროს რას უფრო მეტი სიხარულით მოელოდნენ ისინი — ლაშქრობას, შეკრებას, საბჭოთა ბავშვების ბენდიერ ცხოვრებაზე, პავლიკ მოროზოვისადმი მიძღვნილ დღიას, საბანაკო სპარტაკიადას თუ თვითნოქმედ სილამოს! გეგმაში მრავალი საინტერესო საკითხია. პატარებს მხიარული ზაფხული ექნებათ.

ი. ალექსიშვილი

პიონერები გესკურსიაზე თბილისის მიდამოებში.

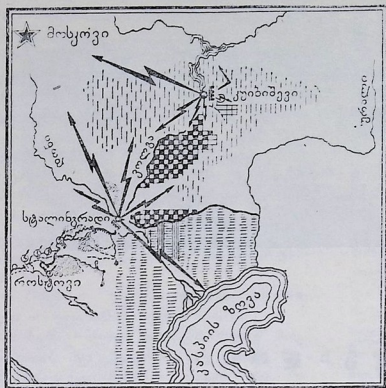

მაყვალა მრეკლიწვილი

ვოლგა-დონი

ძველთაგან ასე მაქვს განაგონი:
ხვეწნა-მუდარით ვოლგამ აგვაესო,—
„მე და ვარ, მაგრამ ძმობილი დონი
თვალთ ერთხელაც არ მინახავსო.
არ შევიჩინდი შენს დიდ სიკეთეს,—
დონი მანახვე, ადამიანო,
ოღონდაც კიბე გამომიკვეთე,
ეს გორაკები გადავიარო!“
აქეთ რომ ვოლგა ნატრობდა ასე,
მღეროდა დონი მთების გადაღმა:
„წყალი მომპარბდა, მიმიწვით გზაზე, —
თუ სადმე ველი გვალვით გადახმა!
ურწყავს არსებით გავახარებდი,
მინდა აეავსო ველი ბარაქით;
და ვოლგაც მზარში ამომიდგება
შეცქმნათ ახალი დაბა-ქალაქნი.
მწაღია გულზე მზისდარად მესხდეს
ახალი მძლავრი ელსადგურები.
მინდა ფრთავაშლილს ვადარო მერცხლებს
ზღვასავით არხის მესზღვაურები!“

და-ძმას აუჭრა საფეხურები,
ხალხმა ინება საქმე კეთილი,
ორ დიდ მდინარეს მკლავი გაუხსნა
ძველ კალაპოტში გამოკეტილი.
შეხსნა რაბები, გეზი აჩვენა,
აღმართზე ასვლა უშველა ცოტაც...
და აჰა, ვოლგამ მკლავი მარჯვენა
დონს სიხარულით გამოუწოდა!
ხალხმა ინება; წყალთა სავანე
რუკას დააჩნდა ცისფერ ძარღვებად;
ახლა თეთრი ზღვის გემთ ქარავანი
გინდა შავ ზღვამდე ვოლგას დაჰყეება!
მიწას დაგვალულს სადაც ნახავდი,
ახლა ლიეღივებს ზვირთთა გრებილი,
ლურჯი ზღვის გასწვრივ ტევრებნახატი
მგზავრს მოუჩრდილებს ხშირი ხეხილი.
ტირიფი წყალზე მოიმძინარებს,
ნელი ზღვაურით გადაარხეული,
და გულს ახარებს ორი მდინარე
მტკიცედ ხელიხელგადახვეული.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

ახალი ჰიდროელექტროსადგურების, არხებისა და სარწყავი სისტემის განლაგების სქემა

1. მთავარი არხები; 2. განმანაწილებელი არხები; 3. კანალები; 4. წყალსაცავები; 5. ჰიდროელსადგურები; 6. სარწყავი მიწები; 7. თეთლინებითი მორწყვა; 8. მანქანებით მორწყვა; 9. წყლით უზრუნველყოფა და შერჩევითი მორწყვა; 10. შერჩევითი მორწყვა ადგილობრივი ჩამონადენით.

ვოლგის გიგანტები

თქვენ გსურთ კასპიის ზღვიდან გემით იმოგზაუროთ მოსკოვსა და ლენინგრადამდე, მიაღწიოთ თურსსა და ბარენციის ზღვებს. ეს ადვილია, თუ გაითვალისწინებთ იმ ამბავს, რომ ჩვენი ქვეყნის უდიდესი მდინარის ვოლგის აუზს საბჭოთა კავშირის ფერობული ნაწილის თითქმის 1,5 მილიონი კვადრატული კილომეტრი უკავია.

ვოლგის აუზში ცხოვრობს ჩვენი ქვეყნის მოსახლეობის თითქმის ერთი მეოთხედი, აქა თავმოყრილი უმნიშვნელოვანესი სამრეწველო ქალაქები და ბოლის ვოლგაზე (თავის შემდინარეებით) მოდის საბჭოთა კავშირის სამდინარო ტვირთბრუნვის თითქმის ნახევარი. ვოლგისა და მისი შემდინარეების სიგრძე 82.700 კილომეტრს უდრის, რაც ორჯერ აღემატება დელამიწის წრეწირს (ეკვატორით). აქედან სამდინაროდ გამოყენებულია 69 ათასი კილომეტრი.

უამრავი არხებით ვოლგა დაკავშირებულია მეზობელ მდინარეებსა და ზღვებთან.

ბაქოდან გემი მდინარე ვოლგით ასტრახანსა და სტალინგრადზე გავლით ქალაქ რიზინსკში ჩავა; აქ შექმნილია ამავე სახელწოდების უზარმაზარი წყალსაცავი, რომელიც სამდინარო გზების თავისებურ „გაჯაგრედანს“ წარმოადგენს. რიზინსკის წყალსაცავიდან ერთი გზა მდი-

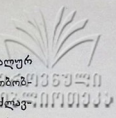
ნარე ვოლგითა და მოსკოვ-ვოლგის არხით მოსკოვში ჩაედის.

რიზინსკის წყალსაცავში ჩაედინება მდინარე ჩაგოდონსა და ამ უკანასკნელში, ტიხვინის არხზე გავლით, მეორე გზა ლადოგის ტბისაკენ მიემართება.

წყალსაცავიდან არის შესაძლებელი, საინტერესო სამდინარო გზა. მდინარე შექსნათი ერთი გზა თეთრი ტბით, მდინარე კოვკათი და მარიის არხით ონგის ტბაში მიდის, ხოლო მეორე გზა კი კუბენის ტბითა და მდინარე სუხონათი ჩრდილო ღვინში ჩადის და ქალაქ არხანგელსკში გადადის (თეთრი ზღვა).

ამრიგად, არსებობს ერთი მთლიანი საგზაო სამდინარო სისტემა მდინარე ვოლგაზე. ვოლგა-დონის არხით აღნიშნული სისტემა აზოვისა და შავ ზღვების საგზაო სისტემას დაუკავშირდა. ვოლგა-დონის არხით ძირითადად გადააწვდა „დიდი ვოლგას“ პრობლემა, მოსკოვი გადაიტყა ხუთი ზღვის ნავსადგურად, საბჭოთა კავშირის ფერობულ ნაწილის უმნიშვნელოვანესი მდინარეები ერთმანეთს დაუკავშირდა.

ვოლგაზე ნაოსნობის საკითხი დღეისათვის წარმატებით განხორციელდა, მაგრამ ეს უდიდესი მდინარე ჰიდროელექტროსადგურების მშენებლობისათვის ჯერ კიდევ ნაკლებადაა გამოყენებული.

საკუთრივ ვოლგაზე შენდება ჰიდროელექტროსადგურების კასკადი. მათგან უკვე დამთავრებულია ივანკოვის, უგლინისა და შერბაკოვის (ყოფ. რიბინსკის) ელექტროსადგურები. მთავრდება ივანოვის ელსადგურის მშენებლობა. მაგარამ-ვოლგის კასკადში ყველაზე მძლავრი კუბიზმებისა და სტალინგრადის ჰიდროელექტროსადგურები იქნება.

კუბიზმების ელექტროსადგურის სიმძლავრე მიაღწევს ორ მილიონ კილოვატს და წლიურად გამოიმუშავებს ათ მილიარდ კილოვატსაბთ ელექტროენერჯიას, რომლის სამი მესუფდი ქალაქ მოსკოვის გადაღცემა, დანარჩენი კი ცენტრალურ შევნიადგვიან ოლქებს, ვოლგისპირეთს. ამასთანავე, კუბიზმეპების ელექტროენერჯიის გამოყენების ბაზაზე მორწყევა ვოლგისგადამა მხარეში ერთი მილიონი ჰექტარი მიწა, რაც შესაღებლობას მოგეკებს მართო ვოლგის გადაღმა მხარეში წლიურად, საშუალოდ მივიღოთ 300 — 360 მილიონი ფუთი პური, ე. ი. თითქმის ომდევი, რამდენსაც იძლევა მსოფლიოს ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი „პურის ბეღელი“ — კანადა.

სტალინგრადისპის სიმძლავრე იქნება 1,7 მილიონი კილოვატო და წლიურად გამოიმუშავებს 10 მილიარდ კილოვატსაბთ ელექტროენერჯიას. ამ უკანასკნელის ელექტროენერჯიის განაწილება სხვა იქნება ვიდრე კუბიზმეპებისსა. სტალინგრადისპის ელექტროენერჯიით ნაწილობრივ მოამარაგებს ქალაქ მოსკოვს, აგრეთვე სტალინგრადის, ასტრახანისა და სარატოვის ოლქებს, განსაკუთრებით კი ცენტრალურ შევნიადგვიან ოლქებს (ტამბოვის, ოროლის,

კურსკის, ვორონეჟისა). როგორც ცნობილია, ცენტრალურ შევნიადგვიან ოლქებს არ განიწათ საკუთარი საბომბო ენერგეტიკული რესურსები. ამასთანავე, აქ არ არის მძლავრი ჰიდროელექტროსადგურები. ამიტომ სტალინგრადისპის იაფი ელექტროენერჯია დიდად შეუწყობს ხელს ცენტრალური შევნიადგვიან ოლქების სახალხო მეურნეობის შემდგომ აღმავლობას. გარდა ამისა, ქალაქ სტალინგრადთან შენდება დიდი კაშხალი და შეიქმნება „სტალინგრადის ზღვა“ (სიგრძე 300, სიგანე 40 კილომეტრი). ამ ზღვიდან გაყვანილი იქნება მდინარე ურალამდე 600 კილომეტრი სიგრძის არხი და მოირწყევა ვოლგის გადაღმა მხარის ყველაზე მშრალი სტეპების 6 მილიონი ჰექტარი მიწა.

ვოლგის ორი გვიანტი მორწყავს და წყლით უზრუნველყოფს დაახლოებით 14 მილიონ ჰექტარ მიწას. ეს ფართობი გაცილებით აღმატება პორტუგალიის, ბელგიისა და პოლანდის ფართობებს ერთად აღებული.

ვოლგის ორი გვიანტი დიდად შეუწყობს ხელს დღემდე გამოუყენებელი კასპიის ზღვისპირა დაბლობის ათვისებასა და აგრეთვე კლიმატური პირობების გაუმჯობესებას. ვოლგისპირეთის ნავთობის (აქორე ბაქო), ბუნებრივი გაზისა და ფიქალუმის მოპოევა იწარმოებს ელექტროენერჯიის გამოყენებით. მიწაში მოქმედებისა და მეცხოველეობის შემდგომი განვითარება შექმნის ასალ, მძლავრ სანდლეულო ბაზას კეების მრეწველობისათვის, განსაკუთრებით შაქრის, ყველ-კარაქისა და საკონსერვო მრეწველობისათვის.

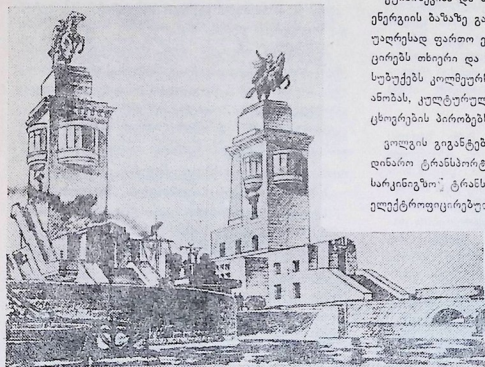
კუბიზმევისა და სტალინგრადის ელექტროსადგურების ენერჯიის ბაზაზე განსორცილედება სოფლის მეურნეობის უარესად ფართო ელექტროფიკაცია, რაც დიდად შეამცირებს თხიერი და მაყარი სათბობის მოხმარებას, შეამსუბუქებს კოლმურენოა შრომას, გაადიდებს მოსავლიანობას, კულტურულს გაზნის კოლმურენოა შრომისა და ცხოვრების პირობებს.

ვოლგის გვიანტები ხელს შეუწყობენ არა მარტო სამდინარო ტრანსპორტის შემდგომ განვითარებას, არამედ საკინეზოო ტრანსპორტის განვითარებასაც. მთლიანად ელექტროფიკარებული იქნება ვოლგისპირეთის, ცენტრა-

ლური სამრეწველო და შევნიადგვიანი ოლქების რკინიგზის ტრანსპორტი.

კუბიზმევის ჰიდროელექტროსადგური დამთავრდება 1955 წელს, ხოლო სტალინგრადისპის 1956 წელს.

ბ. ზარდალინი
გეოგრაფიის მეცნიერებათა კანდიდატი

რები № 15.

შემოხსავლიანი სახელი

საპაპოთინე ალი თურქეთის გამოჩენილი მწერალი-დემოკრატი. პროგრესული მოღვაწეობისათვის მრავალი წლის განმავლობაში იგი მკაცრ ღვიწას განიცდიდა.

თავის მოთხოვნებსა და რომანებში იგი ასახავს თურქი ხალხის უფუძვლეობას ბავშვების მკაცრ ექსპლოატაციას, შიმშილისაგან სიკვდილისათვის განწირულ ადამიანთა, ცხოვრების, ამასთან იგი მოუწოდებს თანამემამულეებს ახალი ცხოვრებისა და დიდ მეზობელთან, საბჭოთა კავშირთან მეგობრობისაკენ.

თურქეთის რევოლუციამ 1948 წლის აპრილში დაქირავებული მკვლელის ხელით სიცოცხლეს გამოასალმა იგი.

ჯერ კიდევ დაუმთავრებელი სახლის სახურავზე მუშა ცულს აკეთებდა და დროდადრო დასვენებისკენ გადახრილ მუხს გაჰყურებდა. ახლადგარანდულ ფიტურების ფისის მძაფრი სუნეი ასდიოდა.

ავიციტოს დასასრული მოახლოვებული იყო და მეპატრონე მოითხოვდა, რომ მალე დაემთავრებინათ სახურავი. მას ეწინააღმდეგებოდა წვიმები არ დაწყებულიყო და ამის გამო სახურავზე ახლა რვა კაცი მუშაობდა.

სადილის შესვენება ხანმოკლე იყო. მუშამ ერთი ნაჭერი პური შეატანა სახანძროსა და ისე მუშაობა განაგრძო. სახლი ხუთსართულიანი იყო. მის მუშაობა უხდებოდა ხარაჩოების კიდევ ნახევრადწოლარებს და თან ცული თავს ხეშითა უნდა სჭეროდა, ამის გამო დღის ბოლოს თაბრატოსკენ გრძობდა ხოლმე. მალე მანაც დადგეს საღმისი წყაროდ და მანინ სახლში, გაწებოდა საწოლზე და მთელი მკერდით ღრმად ამოსუნთქოდა.

მეპატრონე მოპირდაპირე სახლში ცხოვრობდა. ამიტომაც მუშები ერთმანეთში კრინტის დაძვრასაც ვერ ბედადებდნენ. დროდადრო მეპატრონე გააღებდა ფანჯარას და მუცლით რაფაზე დაყრდნობილი, საათობით უფაღაღავებდა მათ მუშაობას, თან ხანდახან წამოიყვირებდა: „ავერ, იქ, წესიერად დახურეთ!“ ანდა: „შესწყვიტეთ ლაყობა!“

მუშაობდნენ უსიტყვოდ.

უცბე ხარაჩოების ნაპირზე მდგომი მუშა შეკრთა: მან ქვეით ჩაიხედა და ქუჩაზე პატარა მტვრითავე დაინახა, რომელიც ზურგზე მოკიდებულ კალათის სიმძიმის ქვეშ მოხრილიყო. სახურავზე მყოფ კაცს სიბრაულისაგან გულღვიძლი დაეწევა. მან ნახევრადმავრებულ ფიცარს მოჰკიდა სელი და ყურადღებით დაუწყო ცქერა ბიჭს. პატარა მტვრითავე, რომელიც ისე გაკვირვებით მიარღვედა ქუჩას, თითქოს ტვირთის სიმძიმისაგან მის ფეხებს ქვეთენილიდან მოცილებდა უჭირბო, მისი შვილი იყო.

იმ მძიმე პერიოდში, როცა ათ დღეში მხოლოდ ერთი დღის სამუშაოს ძლიერ მოულობდა, მანამ გამოიყვანა შვილი სკოლიდან და მეორე აღარც გაუშვანია. ცოლისა და ამ ბიჭის გარდა ოჯახში კიდევ ორი გოგონა იყო.

ბუნდურ თვეებში, როცა კაცი ათი დღის სამუშაოს შოვნას მანაც მოახერხებდა, ხელფასი საუფეთესო შემ-

თხვევას შეადგენდა სამოც ყურუშს¹ დღეში. ამ ფულით შეძლებული იყო ოჯახის შენახვა და ამიტომ ბიჭი იძულებული გახდა პატარაობიდანვე მუშაობას შესდგომოდა.

მანამ მცირე ფაშა იყდა ძველი კალათა. ბიჭს ბაზრებში გახვნიდა ხოლმე და მას სახლში ოცი-ოცდახუთი ყურუში მოჰქონდა, იმის მიხედვით თუ რამდენად იღბლიანი იქნებოდა დღე.

„გაიზრდება—ხუთი-ათი ყურუშით მეტს იშოვოს“—ფიქრობდა მამა.—მაგრამ რა მიმინდოდა დუტვრითავე ბავშვი ანუჯრად! კაცი, ალბათ უნდა სახური, რომელიც გვერდით მიჰყებოდა პატარა მტვრითავე, დროდადრო ჩერდებოდა და რაღაცას განაშლებით ეუბნებოდა, ეტყობა, აჩქარებდა მას. როცა ისინი მოახლოვდნენ, მამამ შეძლო ნივთების გაჩრეკვა, რომლებიც ბიჭის ზურგზე მოკიდებულ კალათაში იწყო.

ბოთლებში ანთული იყო სხვადასხვა სიდიდის ჭრელ-ჭრელი იარაღიყებანი კონსერვის ქილები. ბოთლები ძლიერ ბეგრი იყო—დიდი და პატარა, მუცელ-გამოზირილი და კონუსისებური, ვიწრო და ფართო ყელიანები. მათში ესხა თვითრი, მწვენი და მუქი წითელი ფერის სასმელები. ტვირთი იმდენად მძიმე იყო, რომ გვერდებოდათ გასრესდა ბავშვს.

ჩანს, იქ პირდაპირ სახლში დღეს წვეულება იყო. მტვრითავე და მსახური მივიდნენ სახლის კართან. ბავშვი პატარა ხელით კედელს მიეგრძნო და ცდილობდა პარამლზე ასვლას. ზვიდან მამა ხედავდა, როგორ უტაცებებდა მტრისმტვი დაამოხსავან ბიჭს მუხლები. ბავშვს უჭირდა ფეხის აწევა, რომ საფეხურზე ასულიყო, კალათის სიმძიმე წილში წყვეტდა მას. მსახური იღბა იქვე მოუყვნილი სახით, ხელები ზურგზე შემოეწყო.

¹ ასე ყურუში შეადგენს ერთ ლირს. ლირი კი უფროს დახალციხეობით მანეთანხვევარს.

ხარაჩივების ნაპირზე მდგომმა მუშამ ქვევით ჩაიხედა და პატარა მტვირთავი დაინახა.

ბოლოს ბეჭემბა ერთხელ კიდევ დაატანა თავს ძალა, ავიდა საფეხურზე, შემდეგ ისეთივე სიმძლით დასძლია დანარჩენი სამი საფეხური და კარგბი შევიდა.

სახლის ზემოთ სუნთქვესკურული ელოდა მამა ბიჭის დაბრუნებას.

— ეი, იმუშავე—დაუყვარა მას ოსტატმა სახურავის მეორე ბოლოდან. მუშა აწერათა და დაიწყო ცულის კაქენი, მაგრამ იგი მთელი არსებით იქ იყო, მოპირდაპირე სახლში. ხანდახან იგი ანელებდა ცულის კაქენს და ყურს მიუვადებდა ხოლმე, მაგრამ არაფერი ესმოდა საკუთარი გულისცემის მეტო. უცბად, ცულის ხმაურში მას მოესმა დამსხვრეული მინის წკრიალი. იგი ქვევით გადაიხარა და სმენად გადაიქცა.

მეპატრონის სახლში ვიღაცა უხეშად ყვიროდა, სიტყვების გარეშეა ძნელი იყო. ზოგჯერ ეხვეწებოდა, რომ ის იმედა ბავშვის ტირილი. შემდეგ ხმები უფრო გარკვეული გახდა.

სახურავზე მეოფ კაცს სამუშაო დაეიწყდა და ცდილობდა გაერკვია, რა სდებოდა ქვევით. კარიდან ჯერ ბიჭი გამოვიდა. იგი გულამომჯღარი ტიროდა, ერთ ხელში თოკი ჩაებღუჭა. მასზე დაკიდებული კალათა მიწაზე მიეთრეოდა და მეორე ხელი კი მუხლზე ეჭირა. ფეხი დასისხლიანებული ჰქონდა. მის უკან გამოჩნდა გაბრაზებული მსახური.

— აბა გაეთრიე აქედან!—დაუყვარა მან.

ბიჭი ხმაძალია ტიროდა.

— ჩქარა მოუსვი აქედან!—ღრიალებდა ის,—შენი გულისთვის მეც მომხედა! თუ არ შევქალო ხიდეა, არც უნდა მოგვიკიდა ხელი.

— ამდენი ვიარეთ, ჩემი ფული მაინც მომეცით,— ემუდარებოდა ბიჭი და თან ცრემლებს იწმენდა.

— შენ გასტებე ორი ბოთლი, თვითველი ღირს ას-
ორმოცდაათი ყურუმი—ეს უდრის სამ ლირს და კიდევ
ფულს თხოვლობ?—მსახურმა ეს უთხრა და კარსუკან
დაინშალა.

ბიჭი არ მიდიოდა და ჩუმად ტიროდა.

სახლის წინ დაგებულ თეთრ ქვაფენილზე დატყობილი ფეხიდან სისხლი წვეთავდა.

მამა ზემოთ თითქოს გაქვავდა. ის უხმოდ იყურებოდა ქვევით. გამოეკვამავს შეიღს, მეპატრონე მაშინვე დაითხოვს. დახა, რომ უთხრას: „რისთვის ჩაგრავეთ ბავშვს, მიეცით თავისი ფული“,—მეპატრონე იმ წამსივე გაავადებს მას.

მაგრამ ამ წუთში მუშა არაფერზე არ ფიქრობდა, ის დაბნეულად იყურებოდა ქვევით და ცდილობდა დაეწყნარებინა თავისი გულისცემა; გული ბუდიდან ამოვარდნას ლაზობდა.

უცბე მოპირდაპირე ფანჯარა გაიღო, ჯერ გამოჩნდა მეპატრონის მსუქანი მუცელი, შემდეგ წითელი მელოტი თავი.

— ეი, ნუ მოთქვამ აქ, ფანჯარასთან!—დაიდრიალა მან.—გაეთრიე, სანამ უარესი არ დაგმარტინია!

კარიდან მაშინვე გამოხტა მსახური, მან უხეშად წამოაყენა ბიჭი, რომელიც კალათაზე იჯდა და ტიროდა, თან დანაყვებულ ფეხს შეკურებდა.

— ოჰ, მტკიავს!—წამოიყვირა ბიჭმა.—მე შუშა მაქვს ფეხში...

— წადი და სხვაგან იღროდი!—განაგრძობდა ყვირილს მეპატრონე.

— მომეცით ჩემი ფული...

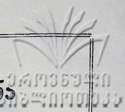
მეპატრონე უფრო მეტად გაწითლდა სიბრახისაგან.

— მოაშორე ეს ნაბიჭვარი აქედან!

მსახურმა ჩააგლო ხელი პატარა მტვირთავს და იქით გაათრია. ბიჭს ხელში კალათა ეჭირა და თან ხმაძალია

ტვირთის სიმძიმისგან მის ფეხებს ქვაფენილიდან მოცილებლა უჭირდა.

თურქი გოგონა

ჩქარა მოუსხვი აქედან! ღრიადღებდა მსახური.

ტიროდა... ადგილი ჭეაფენილზე, სადაც ის იჯდა, სრულიად წითელი იყო სისხლისაგან.

სახურაეზე მყოფი კაცი გაუნძრევლად იდგა და ძირს იყურებოდა. მას თავი ეწვოდა, ხელი ავლისგან წაიღო, ვგონა, საყველო ახრჩობდა.

ბავშვს ტყვილისაგან სიარული არ შეეძლო. მსახურმა მას ხელი ჰჭრა, თან თვალს არ აშორებდა ფანჯარას, რომელთანაც მეპატრონე იჯდა. ბიჭი დაეცა პირალმა, კალათა მიიხუტა. ის უჯე აღარ ტიროდა.

სახურაეზე მყოფ კაცს თვალს დაუხუნელდა, თავში რაღაც ხმაურობდა, როგორც მზის დაკერის შემდეგ. ფეხები, რომლებიც ხარაოებს ეყრდნობოდა, დაუსუსტდა, მუხლები მოეკვეთა. მას ხელი უნდა ჩაეველო თავს ზემოთ, ფიცრისთვის, მაგრამ თითები უკანაქალებდა, არ ემორჩილებოდა.

მისი სხეული გაარანდულ ფიცრებზე ჩამოცურდა. სახურაეის ნაპირზე ის ერთ წუთს შეჩერდა და შემდეგ, როგორც მიწით სავსე ტომარა, მძიმედ დაეწარცხა ჭეაფენილს.

მსახური, რომელიც ბავშვს მიათრევდა, გაიქცა, მეპატრონე კი ფანჯარაში ხიზლით დაინახა, ფანჯარა მიიჯახუნა და ოთახში მიიხიზლა.

თარგმნა ვალენტინა ძიძიგურმა

მატყარი კ. მახარაძე

თავჩაქინდრული, ჩამქრალი მზერით, შავი ცხოვრებით გულდამეხილი. ის მიდიოდა ნისლიან გზებით და კანკალებდა ქარში ვერხვებით.

ის მიდიოდა ოხვრით და ხენვით, ცხელი ცრემლები ცვივოდა თვალებს, შინშილისაგან მოხრილი წელში, როგორც თურქული ნახევარმთვარე.

ის ათი წლისა თუ იყო მხოლოდ, მაგრამ ათასი სიმწარე ზიდა და უფრო მეტი შიმშილი ბოლოს ნახა, ათი წლის სიცოცხლის გზიდან...

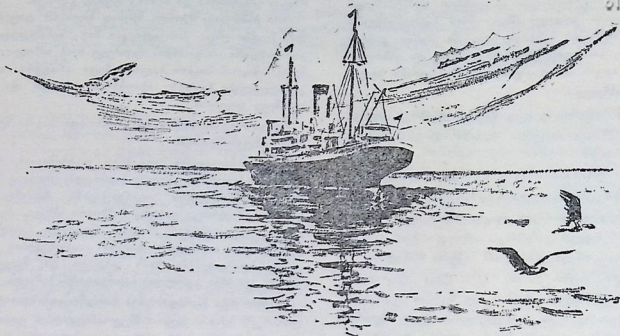
ქარხნის კარები შეიღო დინჯად, სარკმლიდან ჩანდა ცა უსახური, რბილ სავარძელში განცხრომით იჯდა, შავ ამერიკის შავი მსახური.

— მე სამუშაო მინდა რომ გთხოვოთ! სთქვა გოგონამ და თავი დახარა. ბატონმა ერთი შეხედა მხოლოდ და გულიანად გადინახარა.

„სამუშაოსო, ამიოდ ელი!“ დიდხანს ისმოდა ხარხარი მწარე, მერე გოგონას დაეგლო ხელი და როგორც კენჭი ისროლა გარეთ.

ლეგა ღრუბლებმა ზეცა დასერა, მთის ორწოხებში ღმუოდა ქარი. და ჭეაფენილზე უკანასკნელად სიკვდილს ებრძოდა პატარა ქალი.

ჯანსუღ ნიქაბაძე

ახსენებ ბარათაშვილი

მხატვარი შ. ცხადაძე

ჭ ა ვ ა ი ს კ უ ნ ძ უ ლ ე ბ ი

რვა დღე-ღამის მოგზაურობის შემდეგ დილით ვაკვირდებოდი, როგორ ამოცურდა მზე ჰავაის კუნძულის მწვერვალებიდან, როგორ უცბად გაანათა მათა კეას წვერი, იმ დროს როდესაც ამ შთის ძირი ჯერ კიდევ მსუბუქი თეთრი ლეჩაქისმაგვარ ღრუბლებში იყო გახვეული. მათნა კეა ჰავაურ ენაზე თურ შთას ნიშნავს და აქ, ამ ტროპიკებში, წყნარი ოკეანის თითქმის შუაგულში ნამდვილი თოვლი დავინახეთ. შთის მწვერვალი მუდმივი თოვლით იყო დაფარული; ეს განსაკუთრებით ჩვენს ციხელუარეშებს ახარებდა, რომლებიც გადარჯერებულ ღუმელებს სცილდებოდნენ, რომ ნამდვილი თოვლის ხილვით დამტკბარიყვნენ.

კუნძული ოასუ. ნავსადგურ ჰონოლულუში უნდა შეგვევლო და ლოცმანის მოლოდინში ღუზა ჩავუსვით. ჰავაის კუნძულები წყნარი ოკეანის ცენტრალურ ნაწილში იმყოფება. ვულკანური წარმოშობის არქიპელაგი კუნძულ მილუის ჩაუთვლელად 500 კილომეტრი სიგრძისაა, მათი საერთო ფართობი 16.7 კვადრატულ კილომეტრს უდრის. მცხოვრები 423 ათასია. არქიპელაგი აუარებელი ბატარა კუნძულებისაგან შედგება, მათ შორის არიან: ჰავაი, მაუი, ოასუ, კაუაი, მოლოკაი, ლანაი და სხვები.

ასეთი მოსაზრება არსებობს, რომ ეს კუნძულები 1542 წელს ესპანელებმა აღმოაჩინეს. 1778 წელს აქ ჯემს კუკმა იმოგზაურა და ანგლისის პირველი ლორდას

პატივაცემად „სანდვიჩის კუნძულები“ უწოდა. ამ კუნძულებზე ბევრი ჩვენი ცნობილი მოგზაურიც ყოფილა.

ადგილობრივი მოსახლეობა ჰავაელებია. მათ გარდა ცხოვრობენ იაპონელები, ფილიპინელები, პორტუგალები და ჩინელები.

ჰავაელები წყნარი ოკეანის კუნძულების მცხოვრებთა შორის უღამაზესი ხალხია. კულტურული დონითაც დანარჩენებზე მაღლა დგანან. კუნძულები ძლიერ ლამაზია. ვეებერთელა მცურავ ბაღებს მოგავიწყებენ. გვერდით რომ ჩაუვლი, უხვი მცენარეულობა, ათასგვარი თავისებური ბალახი, უღრანი ტყეები ამ კუნძულებისაკენ იზიდავს მნახველის თვალს; გინდა, რომ მშვენიერ დაბურულ ტყეებში იარო, ყვავილენი მოფენილ კორძებზე ირბინო; ისეთი არაჩვეულებრივი სილამაზეა, ისეთი მკვეთრი ფერებია, რომ ძნელია სიტყვების გამოხატვა ამ სილამაზის ასაწერად.

აი, ლოცმანის კატარატი. როგორ მსურდა რომ კაპიტანის ბოგირზე ჰავაელი დამენახა,—ოქროს და სპილენძისფერი სხეულით, ფართე მხარბეიანი, გულმკერდზე, მაჯებზე და წვივებზე ყვავილწუნულები შემკული. ჰავაელები სწორედ ასე მყავდა წარმოდგენილი. ჰავაელები საოცარი მეზღვაურები არიან; გულადი ვაჟკაცები, ბუნებით დაჯილდოებული, ძალღონით სავსენი. მაგრამ მოლოდინი არ გამართლდა! ლოცმანი—ამერიკელია, ისევ იმ ამერიკელი ოფიცრის

უსიამოვნო“ ფორმით; ეს ფორმა უსიამოვნოა არა მარტო ჩვენთვის, ჩრდ. ამერიკის შეერთებულ შტატებში რომ გავიცანით მათი საზღვარი მოქმედება, არამედ მთელი კაცობრიობისათვის. ამ ფორმით დაპარასუებენ ისინი კორეაში. ხოცავენ მშვიდობიან მცხოვრებლებს, ბავშვებს, ბოშაბავენ ჩინეთის ქალაქებს. პაწია კომბო-ჯაუჭუც კი, რომელიც თავისუფლებისა და დამოუკიდებლობისათვის აღდგა, ტრუმენის სისლიანი ხელის კვალა დაჩნეული.

გემზე ამოსვლისას, ვიღერ მოგვესალმებოდა, ლოცმანმა საღებო ვადაფურთხა ზღვაში და ამის შემდეგ დაგვიქაია თავი.

„ააააა“ უზარმაზარი ასოებით აწერია პონოლულუს ნავსადგურში შესავლელთან აღმართულ თეთრ კოშკზე. ეს შუქურაა, გარშემო ყვავილნარით შემოხვეული. „ააააა“ ბავურად ნიშნავს: კეთილი იყოს თქვენი მოზრანება“, ან და „მშვიდობა თქვენს მოსვლას“.

ჩაუვარდა ლუზა. და აი, ჩვენ უკვე ყვავილების ანანასების, ბანანების, მანგოს და ხურმის ქვეყანაში ვიმყოფებით. აგერ ის კუნძულები, რომლის შესახებ მრავალ დღესი და სიმღერა შეუთხზავთ! მაგრამ ამერიკელი ლოცმანის დახვედრისას ნათელი გახდა ჩვენთვის, რომ შავის ყვავილებით, ბუნებით, ხილით და ამომავალი მზით მხოლოდ თერთი ხალხი—კოლონიზატორები სიამოვნებენ. ქალაქი მშენიერია—მთლად მწვანეში ჩაფლული. განსაკუთრებით დამით არის მომხიბვლელი, როდესაც განათებულ ქალაქს გაპრწყინებული ვარსკვლავები და საოცრად დიდი მთვარე დამაბუთებებს.

ქალაქის მიდამოები და კუნძული დეკავალიერით, ჩვენებურისაგან ყველაფრით განსხვავდება. საოცარი მაღალი ხეებია და თვალწარბაცო სიმწვანე; ფოთლების ღეროების მკვეთრი ფერები. წვიმის შემდეგ დავსეირნობდით. მთელ ტყეს ორაქლი ახლიოდა.

გორაკების ძირას 30—35 მეტრზე თეთრი სქელი ნილი იყო გაწოლილი. თიანეს კვამლის სვეტები ამართულიყო იქ, სადაც ტყეების სიშორე სპარბოდა, განსაკუთრებით კი ველბოდიან.

მე გვინია ამ ნილის მონუზია მზით გახურებული სველი სპირი ფოთლების ზედაპირი.

უკან დაბრუნებისას ერთ-ერთი ბავაელის ქოსთან შეგჩერდით. ქოსის წინ სულმთლად ტიტველი ბავშვები დარბოდნენ. ყელზე, ხელფეხზე ყვავილების გვირგვინები აესხათ და შავ ტუტეზე თმებში წითელი ვარდები ჰქონდათ გაკეთებული.

ქოსიდან 45—50 წლის მამაკაცი გამოვიდა. მაღალი და კარგად მოყვანილი, ძლიერი აგებულებისა იყო, სხეულზე სპილენძისფერი გადაჰყაროდა. შეგვეკითხა რა გნებავთ.

ჩვენ მივუვით, რომ ზამბუკოთა მეზღვარები ვართ და თქვენი ცხოვრების გასაცნობად მოვედითო.

გაეხარა, მიგვიპატიო თავის „სახლში“, ბავშვებს რაღაც უჩერჩლოდა და ისინიც უცხად გაქრნენ.

ქოსი ბამბუკისა ჰქონდა, მთლად ბალახით დაფარული. წელში უნდა მოხრილიყავი შივ შესასვლელად. კარ-ფანჯარა არ გააჩნდა. შევხებდით რომ საწოლი დამენადა, მაგრამ შიგნით ბალახის მტეი არაფერი იყო. კუნძულები ბალახზე იბადებოან, სძინავთ და ბალახზევე კვდებიან.

შავაველი აღმოუთებოთ მოგვითხროდა თავისიანების ბედ-იბოლის შესახებ.

მკვიდრი ბავაელები ცოტანილა დარჩენილან, მათ დილიდაც საღამომდე წელში წახრილებს უხდებოთ მუშაოა ამერიკელების პლანტაციებში. მასსინძელმა გვიამბო ამ კუნძულ ოახზე მომხდარი აშაკვი, რომელიც ამ ჩვეულებრივია ხილმდე; როდესაც გულხემა ვერ შეხსლეს პლანტაციისათვის გადასახადების გადახდა, პლანტატორმა მათი ცოლები და შვილები წაახსა და სხვა კუნძულის პლანტატორს მიჰყოლა.

სამიმო იყო ჩვენთვის ამის მოსმენა. აღმაშოთებელია ჩვენს წარმო ახეთი მხეუბა: ძალით გაითხო მრავალი წლობით ერთად შეტრდილი და შეთვისებული ოჯახი, უაღამინაო საქციელით განცვიფრებულები დავჩინით. ბავშვების მოხვლამ შეგვაწყვეტინა საუბარი, მათ თხის ჯეამებით მოგვაროვებს ხილი. დიდი ფითლებით გადაგვიწმინდეს ადგილი და ჩვენც ბალახზე მოვიკალათით.

სიამოვნებით შევექცით მშენიერი სურნელთან ახალ ხილს. წახვლისას ჩვენს მანქანას ძლივსა მიგავინით, მთლად ყვავილებში იყო ჩაფლული და დასუნძული. შეტისმეტად გვიამა და ასეთმა გულთბილმა მოპურბამ გავგახარა.

მზე უკვე ჩაღოდა ამ ჯადოსნურ-მომხიბვლელ კუნძულზე. მასსინძელს მაღლობა გადავუხადეთ და უკვე წახვლას ვაპირებდით, უცხად ახალგაზრდა ბავაელმა ქალმა შეგვიავიარა. სწრაფად შეიბრინა ქოსში, შემდეგ მოგვიასლოვდა, გულზე რაღაც ჰქონდა მიხლებული, ხელები თავს ზევით რომ ასწია, მის ხელში პორტრეტი ვიცანო,—ჩვენს ძვირფასი, საყვარელი ბელადის იოსებ სტალინის პორტრეტი იყო.

— კარგია! სტალინი!—გვითხრა მან, ჩვენც გავიმეორეთ. ქალმა ისევ გულზე მიხსუტა სურათი და სახლისიკვე გაიქცა. ჩვენ მოხიბლულები ვიდექით. იმდენად სასიამოვნო და გულამაყუებელი იყო მისი მოქმედება, იმდენად გულთბილი. მინდოდა შემეჩერებინა ის ქალი და კიდეც და კიდეც მეცქირა პორტრეტისათვის.

მანქანა სწრაფად ეშვებოდა მთიდან ქალაქისაკენ.

— კარგია! სტალინი!—ისევ მედაც ყურში ეს სიტყვები.

როგორ შევაბროვოთ მინერალური და ქანები

„საქართველოს მცხოვრებთ და განსაკუთრებით საქართველოს ახალგაზრდობას შეუძლებელია არ უყვარდეთ ქვა. ფენის ყოველ გადადგმაზე კვამკაცრებს თავისი ხიდალითა და ძლიერებით. ბუნებრივი მადარობები თვალსაჩინოდ დაპარაკობენ ქვის მნიშვნელობაზე კაცობრიობის ისტორიაში, ხოლო თეთრი ნახშირის აქაფებული მასები გვაგონებენ წყლის ენერჯიას“.

ჩვენი გრცელი და ლამაზი ქვეყნის მიწის წიაღი ბევრ, დღემდე ჩვენთვის უცნობ სასარგებლო ნივთებს—მინერალურებსა და ქანებს შეიცავს. ბევრი მათგანი აუცილებელია სახალხო მეურნეობის სხვადასხვა დარგისათვის. თითოეულ პიონერ-მოსწავლეს შეუძლია სასარგებლო მინერალურებისა და ქანების ძებნის საქმეში დახმარება გაუწიოს გეოლოგს.

მინერალურებისა და ქანების შეგროვება და კოლექციების შედგენა სასარგებლო საკმედი, ამით თქვენი შესწავლით თქვენს მხარეს, მისი წიაღის სასარგებლო ნივთებს. შესწავლით მინერალურებისა და ქანების გამოცნობას. სკოლისათვის შეგროვებით თქვენი რაიონის ან ყოველ შემთხვევაში თქვენი სკოლის ახლო მიდამოების მინერალურებსა და ქანებს და სკოლა დაუტოვებთ ძვირფას საჩუქარს—მინერალოგიურ კოლექციებს.

ჩვენი ქვეყანაში ძლიერ ხშირად აღმოაჩენიათ სასარგებლო ნივთები—მადნები პიონერ-მოსწავლეებს, ნორჩ ტურისტებს.

ზაფხულში ლაშქრობისას ბუნებასთან ბრძოლაში უფრო გამბრუნდება და გაკაცდება თქვენი სხეული. ზაფხულის პერიოდში მშობლიურ მხარეში მოგზაურობის დროს თქვენ თვალწინ გადაგეშლება ბუნების მომაჯადოებელი სურათები: მაღალი მწვერვალები, შეფერცლილი თემები, აღუტყლი საძოვრები, ჩანჩქერები, ლამაზი ხეობები აქორთული ტყეებით, წყაროებითა და ნაკადულებით.

საქართველოს ბუნების წიაღში თქვენ იპოვით მრავალნაირ ქვებს—მინერალურებსა და ქანებს: სხვადასხვა ფერის, ხშირად ლამაზი მხატვრული ფერების მქონე მარმარილოს, მოწითალო, მწვანე, იისფერ მასივან ტუფებს, გაპრიალებიას შავად მოვლავრ ტემენიტებს, თეთრ და ვარდისფერ ბარიტებს, კალციტის დიდი ზომის სტალაქტიტებს, მთის ბროლის გამკვირვადი კრისტალებს, იისფერ ამთვისტოს, ლამაზად შეფერილ ალუბანტრს, ძვირფას ქვებს, შავი და წითელი ფერის ოპალიანის ნიმუშებს. ძვირფასი დეკორატიული ლირსების გრანიტებს, სიენიტებს, დიაბაზებს, ბახალტებს. ჩვენი რესპუბლიკის სიერაზე მარგანცის შავ მასებს, მაღალბარიტოვან ქვანახშირს და სხვ.

ბუნებაში ამჟამად დაახლოებით სამათასამდე მინერალური ცნობილი. აქედან 30-მდე მინერალური ძლიერ გავრცელებულია, ქანები სწორედ ამ მინერალურებისაგან არის შემდგარი, ამიტომ მათ ქანთაშენების უწყობდენ. (მაგ.: კვარცი, მინდვრის მხატვები, პორფირები, ამფიბოლები, კარსები და სხვა).

საველე მუშაობის დაწყებამდე თქვენ უნდა გაცნობთ უმთავრესად ქანთაშენი და აგრეთვე სახალხო მეურნეობისათვის მნიშვნელოვანი მინერალურების ფიზიკურ თვისებებს—მათ გარეგან ნიშნებს. მინერალურებზე საერთო—სწრაფი დაკვირვებისათვის გარეგანი ნიშნებიდან მნიშვნელოვანია: ფერი, სიმკვლე, ელვარება, გამკვირვალობა, ტუქვადობა, კუთრი ვრთა და სხვა თვისებები. ასევე უნდა გაცნობთ აგრეთვე ყველაზე მეტად გავრცელებული ქანების თვისებებს.

სანამ მინერალურებისა და ქანების შეგროვებას დაიწყებდეთ, მანამდის საჭიროა გაცნობთ თქვენი რაიონის გეოლოგიურ აგებულებას, უნდა შეიძინოთ თქვენი რაიონის რუკა. მარშრუტებისა და გამოვლენების აღსანიშნავად თქვენ თვითონ უნდა შეადგინოთ თქვენი რაიონის სქემატური რუკა. დედამიწის ქერქის შემადგენელ ქანებზე და მინერალურებზე დაკვირვება უნდა აწარმოთ, იქ სადაც ისინი ხედაპირზე შემდგებიან. ასეთი დაკვირვება: ხეობები, ხრამები, აგრეთვე ხელოვნური ამოვლენები: გზის სანაპიროები, კარიერები და სხვა.

ველზე გასვლამდე აუცილებელია აღიპურვით საველე მუშაობისათვის საჭირო აუცილებელი ხელსაწყობით.

ქვემოთ ჩამოთვლილია ის ხელსაწყობი და საგნები რომელიც სჭირდება საველე მუშაობის დროს ნორჩ გეოლოგს.

1. გეოლოგიური ჩაქურჩი—ქანებისა და მინერალურების ნიმუშების ჩამოსატეხად. ჩაქურჩი უნდა იყოს ძლიერ მაგარი, მკვიცი ხის ტარით. ნორჩ გეოლოგს ველზე მუშაობის დროს ჩაქურჩი ყოველთვის ხელთ უნდა ეკავოს.
2. მინერალოგიური ლუბა. ველზე ხშირად სჭირდება გეოლოგს მინერალურისა და ქანის მცირე ზომის კრისტალებზე და მარცვლებზე დაკვირვებისათვის.
3. სატები—ისეთი ნიმუშების (განსაკუთრებით ნამარხების) ამოსატეხად, რასაც ჩაქურჩით ვერ ამოვტეხავთ.
4. სამთო კომპასი—გეოლოგს სჭირდება არა მარტო ადგილის ორიენტრებისათვის, არამედ რაც მთავარია შრეების მიზარების, დაქანების და დაცემის კუთხის განსაზღვრისათვის.
5. ფიფურის ფირფიტა მინერალურის ხაზს—(შტრისის) გასაგებად. მინერალურების უმეტესი ნაწილი ტოვებს ასეთ ფირფიტაზე სხვადასხვა ფერის ხაზს, ამ უკა-

ნასწავლით ხშირად სარგებლობენ მინერალის განსახლებრისათვის.

6. ბაბთა (რულეტა)—სხვადასხვაგვარი გაზომვების ჩასატარებლად; თუ ბაბთის წაღებას ვერ მოახერხებთ აუცილებელია ბაჭრის წაღება.

7. განზავებული (10%-ანი) მარილმკვავა—საჭიროა კარბონატული ქანების განსახლებრისათვის. კარბონატული ქანები მარილმკვავას რამდენიმე წუთის დასმით ნაზრუებაგა ნახის გამოყოფის გამო შიშის იწყებენ.

8. ნიმუშების შესახვევად უნდა წაიღოთ ქალაღი, ბამბა, საჭიროა აგრეთვე მუცაოს ყუთები, ტომსკიბი და სხვა.

9. საველ დღიურებისათვის მოსახვეი ბლოკონტები უფარგისა, რადგან ფურცლები ადვილად შეიძლება ამოიხიოს და დაიკარგოს. უბრალო, ფერადი და ქიმიური ფანქრები (ჩაწერა აწარმოეთ უბრალო ფანქრით).

საველ მუშაობისათვის აუცილებელია აგრეთვე ფოტოაპარატი, ხურგანთა, (რუქაბაი) და საველ ნანთა. გარდა ამისა საჭიროა ჯიბის დანა, ასანთი და სხვა. უნდა მიიჩიოდოთ ხედმეტი ნივთების წაღებას. წაიღეთ მხოლოდ ის, რაც აუცილებელია გჭირდებათ.

მუშაობის დაწყებამდე რჩევისათვის მიმართეთ სკოლაში გეოგრაფიის, ქიმიის, ბიოლოგიის მასწავლებელს, ისინი დაგეხმარებიან მარშრუტების შედგენაში, მიგიითიებენ მუშაობის დროს რას უნდა მიაქციოთ მთავარი ყურადღება. ველზე წასვლამდე დათავლიერეთ მინერალური კაბინეტები მუზეუმებსა და უმაღლეს სასწავლებლებში, ამის შესახებობლა ამჟამად საქართველოში ბევრგან არის. (თბილისი, სუხუმი, ბათუმი, გორი, სტალინირი, თელავი, ზორჯოში და სხვ.). ზოგიერთ სკოლაში მინერალთა საუცხოო კოლექციები და ცულო, დათავლიერეთ ეს კოლექციებიც.

უნდა გახსოვდეთ, რომ კოლექციის შედგენის დროს ნორჩი გეოლოგი უნდა შეეჩიოს გეოლოგიურ მოვლენებზე დაკვირებას, ფაქტების ხუსტად ჩაწერას. დაკვირებათა ჩაწერა უნდა აწარმოთ იქვე, ადგილზე საველ მუშაობის დროს, რაც გინდ კარგი მახსოვრობა გქონდეთ, ნუ დატყრდნობთ მას და ნუ გადადებთ დღიურში დაკვირებათა ჩაწერას.

დღიურში პირველ გვერდზე უნდა ჩაწეროთ თქვენი გვარი, სახელი, მამის სახელი და მისამართი. უჯრებისა დღიურის (უბის წიგნაკის) ერთ გვერდზე წეროთ. დღიურში ჩაწერა იწყება თარიღის ჩაწერით, მარშრუტის აღწერით. თითოეული თქვენს მიერ შესწავლილი გაშიშვლების აღწერით. უნდა გახსოვოთ გაშიშვლებებს შორის მანძილი,—ხუსტად ჩაწეროთ გაშიშვლების ადგილმდებარეობა, რომ თქვენი აღწერის მიხედვით შემდეგი გეოლოგმა შესძლოს საჭიროების შემთხვევაში მისი მოძებნა. გაშიშვლებები დანომრილი უნდა იქნას. შემდეგ დღიურში ჩაიწერება გაშიშვლების ხასიათი (ძირითადი გამოსავალი, ნაყარი, ცალკეული დიდი ლოდები), მისი მიხალვებითი სიდიდე,

შემდეგ დაწერილებით აღწერეთ გაშიშვლების შემადგენელი ქანები (აღწერა წარმოება გაშიშვლების უნდა ნაწილობა კვეთიკენ), საველ დღიურში აღნიშნაოთ შრეების (თუ შრეებრივი ქანებია) სიმძლავრეს, სისქეს, ფერს, შენადგენლობას. (თიხა, ქვიშა, კრქვა) აუტყუებლად (მკვრივი, ფხვიერი, მიწისებური). დააკვირდებით, გხედებთ თუ არა გაშიშვლებულ ქანებში ნაპრალები, რა მინერალთაა ეს ნაპრალები ამოვსებული. რა სიდიდისაა და რა მინერალისაგან შედგება ნაპრალების ამოვსებით მიღებული ძარღვები და სხვ. ქანების და მინერალების აღწერის იღებო მათ ნიმუშებს. ნიმუშების ზომა უნდა იყოს 6×9 სმ. ისიკე 2—3 სმ. ქანების ნიმუშები ჩვეულებრივ პარალელო-ნიმუშების ფორმისა.

ნიმუშების თან უნდა გაუყოთოთ ეტიკეტები (ზომა 6×9 სმ. და მათთან ერთად შეახვიოთ. ჯერ ეტიკეტები—შესახვევი ქალაღის კუთხეში, შემდეგ ნიმუში. ეტიკეტი ნიმუშისათვის უმნიშვნელოვანესი დოკუმენტია, რომელიც მიუთითებს მის ადგილმდებარეობაზე. ეტიკეტის დაკარგვის შემთხვევაში, ეს ნიმუში, რაგინდ ძვირფასი არ უნდა იყოს იგი, გადაიქცევა უფარგის გადასადგებ ქვად. ეტიკეტზე უნდა აღინიშნოს ნიმუშის ნომერი, შრის მდებარეობა, ადგილის სახელწოდება, ადგილმდებარეობა (მდინარე, ხრამი, წყარო, კარიერი და სხვა). შეგვრების გვარი, სახელი და თარიღი.

თქვენი მუშაობის ყველაზე მარტივი ფორმა მარშრუტების ჩატარება. რაიმე მიმართულებით მარშრუტების გაკეთებისას უმჯობესია უკან სხვა გზით დაბრუნდეთ. მარშრუტის სიგრძე დღეში 10—12 კმ. არ უნდა აღემატებოდეს. ჯგუფში მოსწავლეთა რაოდენობა არ უნდა იყოს 5-ზე ნაკლები, მაგრამ არა უმეტეს 15-ისა. კარგია ლაშქრობის ხელმძღვანელი თითოეულ მონაწილეს ინდივიდუალურ სამუშაოს თუ დაკვირებას, მაგრამ საერთოდ მთელი ჯგუფი ერთ საერთო მიზანს უნდა ემსახურობდეს.

საქართველოს თითოეული კუთხე თქვენი ლაშქრობისათვის ძლიერ მიზნიდელია, ყველაგან იპოვით თქვენთვის საინტერესო ქანებსა და მინერალებს, რომელნიც ასე იზიდავენ ნორჩ მინერალოგებს და გეოლოგებს.

წინასწარი შედგენილი გეგმის მიხედვით, ორგანიზებულია ჩატარებული ლაშქრობა შესაძლებელია ძლიერ სასარგებლო გამოდგეს. თქვენ მიიღებთ ბუნების მოვლენებზე დამოუკიდებელი დაკვირების ჩვევებს და ის ლაშქრობა თქვენთვის მარად ტკბილმოსაგონრად დარჩება.

გეოლოგი მ. ზუზუბანი

ლ. პ. ბერიას სახელობის სუხუმის პედაგოგიური ინსტიტუტის უფროსი მასწავლებელი.

„რობინზონ კრუზო“

„გეომთხა სიგაღლა“

„საბლიტგამა“ გამოსცა ე. ილიანას მეტად კარგი წიგნის „მეოთხე სიმიდლეს“ ქართული თარგმანი (მთარგმნელი თ. აბაშაძე).

მწერალი წიგნის წინასიტყვაობაში ასე მიმართავს ნორჩ მკითხველს:

„მოხარული ვიქნები, თუ მისთვის, ვინც გაეცნობა გულთან კორალიოვას ამ წიგნის ფურცლებიდან, გულია გასდება—თუ გინდნაწილობრივ მაინც—ისეთივე მახლობელი, როგორც იყო იგი მათთვის, ვინც გაეცნო და შეიყვარა ცხოვრებაში“.

და მართლაც ვინც წაიკითხავს ამ წიგნს, არ შეიძლება არ შეუყვარდეს გულია კორალიოვა. იგი ხომ ჩვენი ბრწყინვალე ახალგაზრდობის ტიპიური წარმომადგენელია.

მწერალს ამ მოთხრობისათვის მასალა გულისა ნამდვილი ცხოვრებიდან აუღია.

გულია ბავშვობიდანვე ცდილობდა სიმწვანის წინაშე არ დაეხია. მუდამ ახალი სიმაღლების დასაპყრობად მიისწრაფოდა. დიდი შრომისა და მონღღომების შემდეგ ყოველთვის სასურველ შედეგს აღწევდა.

ხოცივრთ მის ამხანაგს ეგონა რომ გულისა რალაც განსაკუთრებული ბედი სწყალობდა.

გულიას არასოდეს თავბრუს არ ახვედა მიღწევა. იგი ჯერ კიდევ პატარა გოგონა სახელგანთქმული მსახიობი გახდა. ყველა შენატროდა მას, მაგრამ გულიას არასოდეს არავისთვის არ უგრანობინებია ეს წარმართება.

გულია კორალიოვამ კარგი მეგობრობა იცოდა. უხაროდა თავისი მეგობრების გამარჯვება. საშინლად ეჯავრებოდა ფუქსავატი და უსაქმური ადამიანი. ახლოს არ იკარებდა მათ, კიცხავდა.

იგი ალტაცებული ადამიანი იყო, ძალიან უყვარდა სიცოცხლე. გულია ყველგან იყო. ყველგან პირველ ადგილს იკავებდა. მაგრამ მაინც რალაც კიდევ უფრო მწელი, რათი საქმისაქენ მიიღებოდა.

„ათაი სურვილი მაქვს, ყველაზე მეტად კი მინდა რაიმე მძიმე, სერიოზულ საქმეში მივიღო მონაწილეობა, მწყურია ბრძოლა, სხვადასხვა ხალხთან შეხვედრა; ჩვენი ქვეყნის შემოვლა...“

იგი სულ სიმწვანისაქენ ისწრაფვის. და თქვენ ხედათ თუ პატარა გოგონა გულია კორალიოვა ამ სიმწვანისთან ბრძოლაში როგორ იხრება, კაცდება, სულეირად მალდდება და როგორ თანდათანობით იძენს საბჭოთა ადამიანის თვისებებს.

„ნუ გეშინია მირუშკა. ყველაფერი საუცხოოდ იქნება. ჩვენ შესანიშნავი ცხოვრება გველის. ტყუილად კი არ დაეხიადე ასეთ დროს და ასეთ ქვეყანაში“—ეუბნება იგი თავის ახლო მეგობარს.

მას სჯერა ჩვენი დიადი მომავლისა. მას სჯერა ჩვენი ქვეყნის სიძლიერისა და სიმწვანისის. ამიტომ იყო რომ გულმა ვერ მოუთმინა და საშობლოს ვასაკირის ტაშის თავისი ნებით გაეშურა ფრონტზე რომ შებრძოლებოდა ფაშისტების ურდოებს.

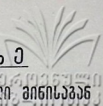
იგი იქაც მოწინავე ხაზზე იბრტის. მას სიმწვანისის არ ეშინია, მას სიყვდილისაც არ ეშინია, რადგან იგი სიცოცხლესა და ბედნიერებას იცავდა.

უსათუოდ უნდა წაიკითხოთ ეს წიგნი.

ნიკ. ჩაჩავა.

კრუზო იყო ბრემენელი ვაჭრის შვილი. მას ყველა ორი უფროსი ძმა. მშობლებს უნდოდათ კრუზო ვეჭილი გამოსულიყო, მაგრამ პატარა ბავშვს აინტერესებდა მეზღვაური გამხდარიყო. 19 წლის კრუზო მიდის მშობლების სურვი-

ლის წინააღმდეგ, იგი საბოლოოდ გადაწყვეტს იმოჯაუროს ზღვებზე და ინახულის უცხო ქვეყნები. 1651 წ. თავისი ამხანაგის რჩევით კრუზო ფებს შესდგამს გემზე და გამეზავრება.

ბევრი მოგზაურობის შემდეგ ქარიშხალი დაამსხვრევს კრუზოს გემს და გაირიყება ერთ-ერთ კუნძულზე. კრუზო გადარჩება, ხოლო მისი მზღებლები დაიღუპებიან. იგი ხდება მთელი კუნძულის მესაკუთრე, იმორჩილებს ბუნების ძალას, მოაწყობს თავის ცხოვრებას. მას აქ ბევრი სიძნელეები შეხედდება, იგი გადაღაბავს ამ სიძნელეებს, ჩაიღვინს ბევრ საგმირო საქმეებს და 28 წლის შემდეგ ბრუნდება სამშობლოში. კრუზო მოგზაურობაში გახდა მუხღვეური და ვაჭარი. ბრაზილიაში მან შეიძინა პლანტაცია. იგი დიდი მესაკუთრე გახდა.

აგტორი დამაჯერებლად ვეხსატავს რობინზონ კრუზოს სახით ბურჟუა-ვაჭრის ტიპს, რომელიც გატაცებულია მოგზაურობითა და კოლონიური ქვეყნების ხარჯზე დივილიათის შეტენით. კრუზო ნამდვილი ინგლისელი ვაჭრის ტიპია, რომელიც იბრძვის ფულისა და სიმდიდრის ხელში ჩაგდებასათვის. კრუზო საბოლოოდ დასახლდება ინგლისში, მოაწყობს ოჯახს, მაგრამ ვაჭრობას მაინც ევრ ტოვებს, იგი 1694 წელს თავის ძმისწულს სავაჭროდ გაჰყვება აღმოსავლეთ ინგლისში.

ასე სრულდება რობინზონ კრუზოს ცხოვრების პირველი ნაწილი, რომელიც აღსავსეა საინტერესო თავგადასავლებითა და შემთხვევებით.

წიგნი კარგად არის გაფორმებული, იგი ლაღად იკითხება, მისი ყოველი სტრიქონი იტაცებს მკითხველს.

ბ. თუჩანავა

ბავარი თუ მამობარი

აი ტყეში ჩვენ წავაწყდით დიდ წითელ - მოყავისფრო ქიანჭველის ბუდეს. ბუდიდან გატყენილი წვრილ-წვრილი ბილიკები მიდის. ამ ბილიკებზე ორივე მიმართლებით გაცხოველებული მოძრაობაა: ქიანჭველებს თავისი ბუდეებიდან აქვთ საშუალება მასალა: გამხმარი ხახვი, წვრილ-წვრილი რტოები, აგრეთვე საჭმელი: მწერი, მუში, ჭია, მატლი, მცენარის თესლი. ბუდიდან გააქვთ მკვდარი ქიანჭველები, რომლებსაც ჰყრის ბილიკიდან 2-3 მეტრის მოშორებით, გააქვთ საჭმლის ნარჩენებიც.

უფრო ხშირად კი ბილიკებზე გავხვდებით ქიანჭველები, რომლებსაც მიჰქვთ მწვანე ტუჭყიანი ფერის მატლები. ეს ფუტკის უსასწინდესი მავნებლის - ფუტკის მღრღნელის მატლებია.

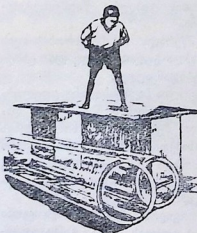
რამდენ ასეთ მავნებელ მატლს სპობს ქიანჭველის ერთი ბუდე? ბუდიდან, როგორც ვთქვით, მიდის ბილიკები. ასეთი რვა ბილიკია, ამ რვა ბილიკზე ყოველდღე 17-18 საათის განმავლობაში განეწყვეტლივ მოძრაობენ ქიანჭველები და მოაქვთ და მოაქვთ ეს მატლები.

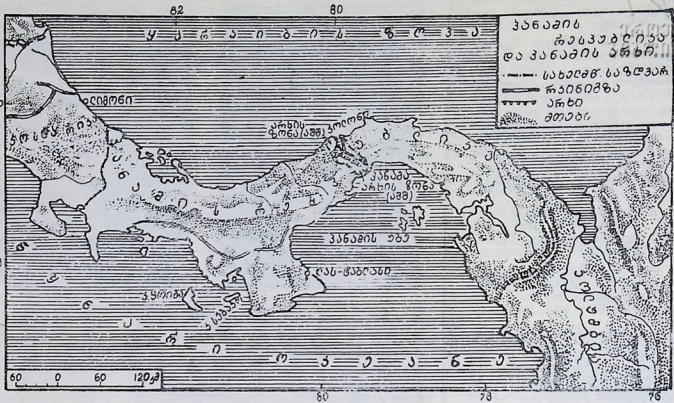
გამოანგარიშებულია, რომ დღის განმავლობაში ერთი ბუდის ქიანჭველები სპობენ 10-20 ათას ასეთ მატლს. ამიტომ თამამად შეიძლება ითქვას, რომ დიდი წითელი-მოყავისფრო ქიანჭველები ჩვენი მეგობრები არიან. მაგრამ ამას, სამწუხაროდ, ბევრი არ უწყევს ანგარიშს და ხშირად შეხედვებით ისეთ ადამიანებს, რომლებიც თავის გასართობად ანგრევენ ქიანჭველის ბუდეებს.

წყალსადენისთვის, კანალიზაციისთვის და სხვა მიწისქვეშა მიწის მრეწველობა ყოველწლიურად აშავდება ლითონის აუარებელ მიწებს. ამ მიწებს სერიოზული ნაკლოვანებანი აქვთ ისინი შედარებით მაღე იყენებებიან და უვარგისი ხდებიან. გარდა ამისა ძვირი ჯდება და მათ დასამზადებლად დიდძალი ლითონი იხარჯება.

ჩვენი მეცნიერები ახლა მუშაობენ ამ ლითონის მიღების მინის მიწებით შეცვლის საკითხზე. მინის მიწის დიდი უპირატესობა აქვს ლითონის მიწთან შედარებით: ის იაფია, დიდხანს ძლებს, არ იყენება და საკმაოდ მაგარია.

გადპრილია მეცნიერების მიერ ის საკითხებიც, თუ როგორ უნდა შეუცავიროდნენ ერთმანეთს მინის მიწები. სპეციალური მოწყობილობის საშუალებით მინის მიწების ბოლოები იფარება რკინის, ალუმინის ან სხვა რომელიმე ლითონის ფენილის ფენით. ლითონის ეს ფენილი მაგრად მიეკრება მინის კედელს და ჰქმნის 2-3 მილიმეტრის სისქის ფენას. ასეთ ფენაში კი შემდეგ ადვილად კეთდება ხრახნის კუთხილი.

პანამის არხი

პანამის არხი საერთაშორისო მნიშვნელობის სატრანსპორტო გზაა.

ჯერ კიდევ 1502 წელს ესპანელმა დე-ბალბომ აღმოაჩინა წყნარი და ატლანტიის ოკეანის შემავრთებელი ვიწრო ყელი, რომელსაც შემდეგ პანამა უწოდეს.

პანამა¹ ამჟამად რესპუბლიკაა. დასავლეთით მას ესაზღვრება კოსტარეკა, აღმოსავლეთით — კოლუმბია, ჩრდილოეთით — ყარაიბის ზღვა და ატლანტიის ოკეანე, სამხრეთით — წყნარი ოკეანე. სწორედ მის ცენტრალურ ნაწილზე გადის პანამის არხი, რომელიც აერთებს ორ ოკეანეს ერთმანეთთან.

პანამის არხის ზონის ფართობი 1.400 კვ. კმ. უდრის, სიგრძე — 81,6 კმ., და სიგანე 91,5 მ.—100 მეტრამდე, სიღრმე 12,5 — 13,5 მეტრამდე. გვიმ არხის გაელას სიღრმე 8 საათს. თუმცა სარეკორდო დროა 4 საათი. არხი დღეში 48 გემს ატარებს, ისე, რომ საკმაოდ ახლოს ორი დიდლამე, რათა წყნარ

ოკეანიდან ატლანტიის ოკეანეში იქნას გადაყვანილი ასამდე გვიმი.

არხის გაყვანისათვის გამოყენებული იქნა მდინარე ჩაგრესის კალაპოტი. ყარაიბის ზღვის მხრიდან 11,3 კმ. შემდეგ იწყება ე. წ. გატუნის ტბის ხელოვნური წყალსაცავი. ეს ტბა შეესებოდა მდინარე ჩაგრესის წყლით. ტბის წყალი ხელს უწყობს არხის რაბებს წყლით მოპარაგებაში.

როგორც წყნარ ოკეანეს სანაპიროზე, ისე ატლანტიის სანაპიროზე აგებულია ბეტონის ჯებირები, რომლებიც იცავენ არსს ძლიერი ტალღებისაგან.

ვინაიდან არხზე არსებული რაბები ვერ ატარებდნენ დიდ სანაპირო ოკეანე გემებს, ამიტომ, 1914 წელს განსაკუთრებული სამხედრო მოსასრებთი ამერიკელებმა ააგეს ახალი რაბები, რომლებიც არხზე თვისებულად გაატარებდნენ დიდი წყალწვეის საოკეანო გემებს.

პანამის არხის მშენებლობა გრძელდებოდა 34 წელი (1880—1914 წ.). და დაიხარჯა თითქმის 700 მილიონი დოლარი. არხის მშენებლობაზე ძირითადად ხანგები და ჩინელები მუშაობდნენ; ციციბისა და შიმშილისაგან ამ ხნის განმავლობაში დაიღუპა 50 თასზე მეტი მუშა.

ამჟამად არხი დაქტორად ამერიკის შეერთებულ შტატებს ეკუთვნის.

ამერიკელებმა ბევრი ღონე იხმარეს ამ უღელბის მრავლებისათვის, ჯერ კიდევ მე-16 საუკუნეში დაიბადა ახრი, გაეკრათ არხი, რათა შეერთებინათ ორი ოკეანე, რადგანაც მაშინდელ ვაჭარ მოგზაურებს უხდებოდათ დიდი ზვის გავლა — სამხრეთ ამერიკის გარშემოვლით.

კაპიტალიზმის განვითარებამ და სავაჭრო ურთიერთობათა გაძლიერებამ დააჩქარა არხის მშენებლობა, მაგრამ სხვადასხვა ომებმა და შეტაკებებმა, კერძოდ ინგლისელებისა და ამერიკელების გაბატონებამ ესპანელებს ხელი შეუშალა ამ იდეის შესრულებაში. ესპანელებმა ჯერ კიდევ 1529 წელს შეადგინეს პანამის არხის გაყვანის პირველი პროექტი.

პანამზე ამერიკის შეერთებული შტატების ბატონობა 1846 წლიდან იწყება. მათ არსებული პანამის არხის გასწვრივ გაიყვანეს 77 კმ. სიგრძის რკინიგზა (პანამა-კოლუმბია). იმ დროს აღნიშნული ტერიტორია-რესპუბლიკა კოლუმბიას ეკუთვნოდა, რკინიგზის გაყვანის შემდეგ ამერიკის შეერთებული შტატები უკვე ამჟამად

¹ პანამა — ცენტრალურ ამერიკაში.

ერევა კოლუმბიის მთავრობის საქმეში, თითქოს „წესრიგის“ დასამყარებლად.

1850 წელს ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა ინგლისთან დადო ხელშეკრულება, პანამის არხის ერთობლივ უფლებახზე. მალე არხის მშენებლობა ფრანგების ხელში გადავიდა და ფრანგმა დიპლომატმა ფერდინანდ ლესეფსმა შეადგინა პანამის არხის გაყვანის პროექტი. საბოლოოდ არხი ლესეფსის პროექტის მიხედვით იქნა აშენებული (მასვე გუთვნის სუეცის არხის პროექტიც).

საფრანგეთის კომპანია გაკოტრდა, ამიტომ არხის მშენებლობა 1901 წლიდან ამერიკის შეერთებულ შტატების ხელში გადავიდა.

ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა მიზანს მიაღწია: კოლუმბიის რესპუბლიკის ჩამოაცილა და მიიკაუთრა პანამის ზონა და გათხარა არხი.

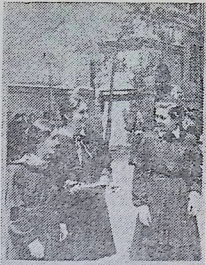
პანამის არხის ორივე შესასვლელი დაცულია სამხედრო ძეგლებით. აქვე სამხედრო-სახლგო და საპატრო ნაზები: ატლანტიის ოკეანის მხრიდან კოლონი და კოლონოლო, ხილი წყნარ ოკეანეს ნაპირზე—ბალბოა.

პანამის არხის მშენებლობა 1914 წელს დათვარდა, მაგრამ რეგულარული მიმოსვლა სავაჭრო გემებისა მხოლოდ პირველ მსოფლიო ომის შემდეგ, სახელდობრ 1920 წლიდან დაიწყო.

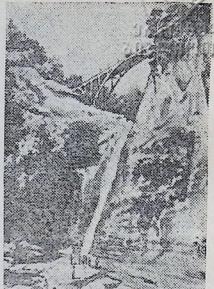
პანამის რესპუბლიკა თუმცა დამოუკიდებელ რესპუბლიკად ითვლება, ფაქტობრივ კი ამერიკის შეერთებული შტატების ნაწიურადკოლონიას წარმოადგენს.

პანამის არხის გაყვანას დიდი მნიშვნელობა აქვს მსოფლიო სახლგო ვაჭრობისათვის, სავრწოზბლად შემცირდა გზა ატლანტიის ოკეანედან წყნარ ოკეანეში გასასვლელად. ასე მავალითად, ინგლისიდან სან-ფრანცისკომდე (ა.შ.შ. წყნარი ოკეანის სანაპირო) 9.500 კმ-ით შემცირდა გზა, მაგრამ ამერიკის შეერთებულ შტატების ხალხის საკეთილდღეოდ არ აუწყებია ეს არხი. მათ პანამის არხი, ისე როგორც სხვა სატრანსპორტო საშუალება, ამაჟამადვე სამხედრო მიზნებისათვის აკეთ გამოყენებული.

მ. პეტრიაშვილი

პეტრიაშვილი, მ. პეტრიაშვილი

შინაარსი

გრ. აბაშიძე—ბავშვების სიცოცხლეს დავიცავთ (ლექსი) გარეჯ.	83.
გ. ნატროშვილი—ბავშვთა დაცვის საერთაშორისო დღე (წერილი)	2
ნ. კოლასანიძე—მეც მანდ ყოფნა მინატრია (ლექსი)	3
ნ.წამაშვილი—საბჭოთა გეოგრაფია (ლექსი)	4
მიხეილ მრეველიშვილი—იონა ოსტატი (მოთხრობა)	5
ზ. კუხიანიძე—ვიცი (ლექსი)	10
ო. შალამაძე—კრემლი (ლექსი)	10
ა. გეგაძე—სამგორის გეოლო (ლექსი)	11
საუბრები და შეკრებები გ. ი. ლენინისა და ი. ბ. სტალინის შესახებ	10
ე. ქარელიშვილი—„დაუფიქარი 1919 წელი“ (წერილი)	12
ა. ხახუტაშვილი—ერთ ზაფხულს (მოთხრობა)	14
ი. ალექსიშვილი—ბანაჟი პარკში (ნარკვევი)	17
მ.ყვავლა მრეველიშვილი—ვოლონი—დონი (ლექსი)	19
გრ. ზარდალიშვილი—ვოლონი გეგანებში	20
ხ.ბაჟაიანი ალი—შემოსავლიანი სახლი (მოთხრობა)	22
გ. ნიჭაძე—თურქი გოგონა (ლექსი)	24
ვ. ბარათაშვილი—ჭაეის კენჭბლები (შთაბეჭდილებანი)	25
ვ. ზუბაია—რთვარ შეეგაროვით მიწერალები და ქანები (წერილი)	27
ნ. ჩაჩავა—„მეოთხე სიმაღლე“	29
ხ. თურნავა—„როზინონო კრუზო“	29
მოკლედ ყველაფერზე: ა) მტერია თუ მეგობარი, ბ) წყალსადენი მილი მინისაგან	30
ო. პეტრიაშვილი—პანამის არხი (წერილი)	31
გასართობი: ა) თვასატები, ბ) აჯაკის ლექსების მიხედვით, გ) პასუხი გარეჯანის მე-3 გეგ.	
ჟურნალი დასურათებულია მხატვრების: უ. ჯაფარიძის, რ. სტურუას, ალ. ზანქელაძის, კ. მახარაძის და შ. ცხადაძის მიერ.	
გარეჯანის პირველ გვერდზე ფოტო-გრაფიული „გამოცემების შემდეგ“ ეკუთვნის შ. ჩხტეძანს.	
გარეჯანის მეოთხე გვერდზე „თბილისის ბოტანიკურ ბღში“ შესრულებულია შ. ცხადაძის მიერ.	

რედაქტორი რ. მარგანი. სარედაქციო კოლეჯია: ე. აგლაძე, დ. ვატიციშვილი, ვ. ვარდიაშვილი, გ. თავზიშვილი, მარიჯანი, გ. მირიანაშვილი, ო. ნემსაძე, ზ. შენგელია. სანამატრო რედაქტორი გ. ფოცხიშვილი.

ПИОНЕРИ Ежемесячный детский журнал Центрального Комитета ЛКСМ Грузии Июнь № 6 1952 რედაქციის მისამართი: თბილისი, ლენინის 14. ტელ. 3—81—85 საბლიტგამი

შე 04342 ტირაჟი 15.000 გამოშვ. შეჯ. № 273 სტამბის შეჯ. № 754 ლ. პ. ბერიას სახ. პოლიგრაფკომბინატი „კომუნისტა“, ლენინის 14, გარეჯანი დაბეჭდილია ფერადი ბეჭდვის სტამბაში.

გ ა ს ა რ თ ო ბ ი

თავსატბისი

მოცემული გრაფის თითოეულ კვადრატში ჩასვით რიცხვი: 1-დან 25-ის ჩათვლით, ისე რომ ერთი და იგივე რიცხვი ორჯერ არ გამოჩნდეს, ამასთანავე ცალკვალკე, როგორც შორიწონტალურ ისე ვერტიკალურ სექტებში და დიაგონალურზე, შეკრების შედეგად მიიღოთ 60.

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16

შეადგინა კ. კუტალაძემ

მოცემული ფიგურა დაჟავით 8 თანაბარ ნაწილად ისე, რომ თითოეულ ნაწილში მოთავსებული რიცხვების ჯამი უდრიდეს 150.

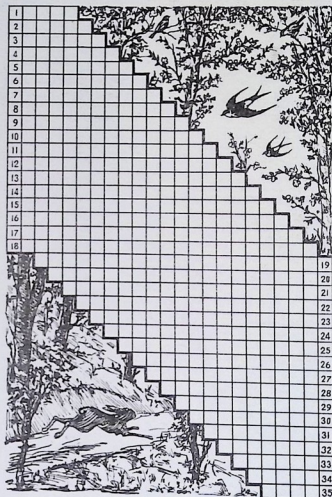
4	29	46	16	9	39	3
2	32	21	22	26	10	24
53	8	23	1	11	27	13
25	19	48		30	31	62
33	34	38	19	5	37	17
20	6	55	14	40	43	15
42	12	18	28	7	47	36

შეადგინა რ. თავდილიშვილმა

აპაკის ლმხსამის მიხედვით

შორიწონტალურად განლაგებული 35 სტრიქონის უკრედებში უნდა ჩაიწეროს აპაკის ლექსების სათაურები. თითოეულ სტრიქონში უნდა ჩაიწეროს მხოლოდ ერთი ლექსის სათაური, სიტყვებს შორის თავისუფალი უკრედი არ რჩება.

შეადგინა ბ. ნაცვლიშვილმა

„პ ი ო ნ ე რ ი ს“ № 4-ში მ ო თ ა ვ ს ე ბ უ ლ
ქ რ ო ს ვ ო რ ღ ი ს ვ ა ს უ ხ ი

პირტიკალურად

1. ლისტი, 3. ქორდა, 4. ოლევი, 6. პერმი, 7. კრივი,
10. ელისო, 11. თართი, 12. ალბაი, 16. შაშხანა,
17. პუშკინი, 18. ყვირილა, 19. ტრაქტორი, 23. არი,
24. ტაო, 25. ომი, 26. ურო, 31. ისკრა, 32. ისანი,
33. მახრა, 37. ამაგი, 38. სპილო, 42. ურემი, 43. ურანი, 46. აზოვი.

შორიწონტალურად:

2. კიო, 5. ფოსტალი, 8. ფერდი, 9. აგარა, 13. ალაში,
14. ჩაი, 15. კვალი, 20. მარხი, 21. რუსთავი, 22. მახრა,
27. კრაზი, 28. ტანკი, 29. სრაპი, 30. სქური,
34. ანისი, 35. ენისელი, 36. ფახტი, 39. ირემი, 40. ინა,
41. ოპერა, 44. ავური, 45. ურალი, 47. ამაზონი, 48. ჭვა.

მხი 2 მხი.

288 / 464.

საქართველოს
საბჭოთავო მხი

